

ΠΑΝΔΡΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

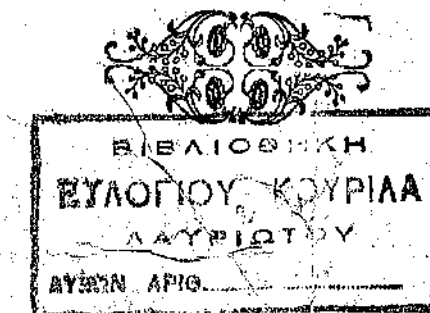
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΕ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ.

ΣΥΝΤΑΚΤΑΙ

Α. Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗΣ, Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ, Ν. ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ, κ.λπ.

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΠΡΩΤΟΣ.

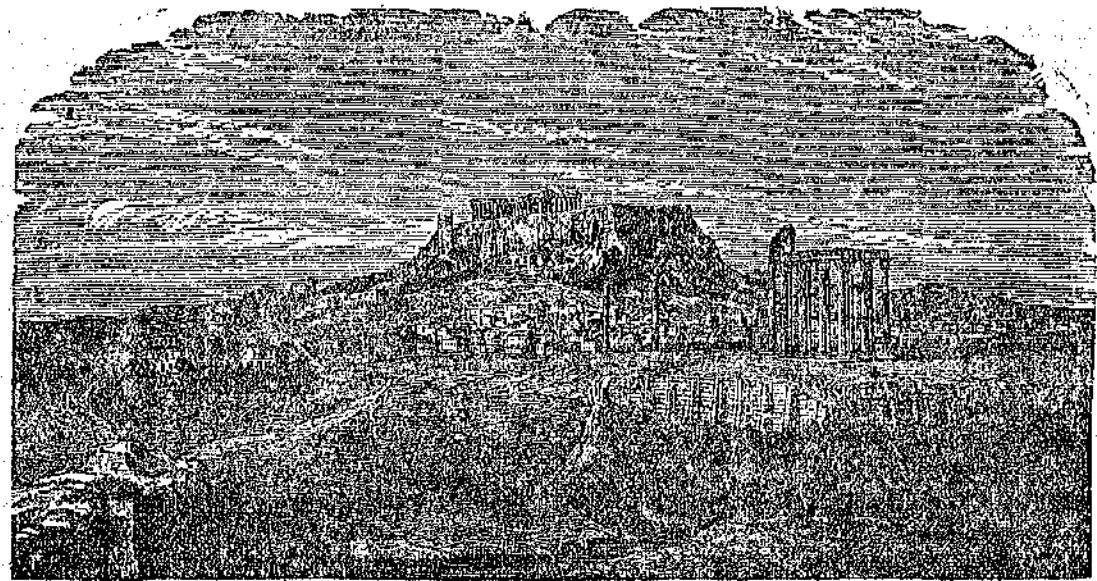
ΑΠΟ ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1860 ΜΕΧΡΙΣ ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1861.

ΑΘΗΝΑΙΝ.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Σ. ΠΑΥΛΙΔΟΥ.

1861.

ΠΑΝΔΩΡΑ

1 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ, 1860.

ΤΟΜΟΣ ΙΑ΄.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 255.

ΑΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΕΝ ΤΗ ΑΥΣΕΙ (*).

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.

Ὁ ἐπιπόλιος παρατηρητὴς ὑπολαμβάνει ὁμοίαν τὴν βίον τῶν γυναικῶν καθ' ὅλην τὴν Δύσιν. Ἐπισκεφθεὶς τινὰς τῶν μεγαλοπόλεων τῆς Δύσεως, ἐν αἷς αἱ ἠθικαὶ εἴσεις καὶ ῥοπαὶ δὲν ἔχουσι τὸν χαρακτῆρα διακεκριμένον ὅσον καὶ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, σπεύδει νὰ κηρύξῃ ὅτι ὁ κόσμος εἶναι πάντα μονότονος, καὶ ὅτι ὁ ἰδὼν τοὺς Παρισίους δὲν ἔχει ἀνάγκην νὰ ἴδῃ καὶ τὴν Βιέννην, τὸ Λονδίον ἢ τὰ Μεδιόλανα. Παρατηρήσιον ἐν πρώτοις ὅτι ἐνὰ μελετήσωμεν τὰ ἔθνη, δὲν ἀρκεῖ νὰ ἐπισκεφθῶμεν μίαν πόλιν, ὅποιονδήποτε καὶ ἂν ᾖ τὸ μεγαλειότερον ἢ τὸ ἀξίωμα αὐτῆς. Ἡ Γαλλία, παραδείγματός χάριν, εἶναι ἐξ ὅλων τῶν μερῶν τῆς Βυρώπης, τῆπος ἰδιαζόντως συγκεντρώσεως, ὅπου ἀπαντῶμεν

συμπαροστῶτα ἔθνη, ἐθικὰ, διοικητικὰς διατάξεις καὶ τὰ τοιαῦτα. Καὶ ὅμως, ἀπατάται ὁ νομίζων ὅτι τῆς Γαλλίης τὸν βίον ἐκπροσωποῦσιν οἱ Παρισίοι. Οἱ Γερμανοὶ τῆς Ἀλζάσης, οἱ Ἕλληνοὶ τῆς Μασσαλίας, οἱ Σκανδιναυοὶ τοῦ Ροβομάγου (Ρουερ), οἱ Κέλται τῆς Βρετανίας, καὶ τὰς ἄλλας διαφέρουσιν ἀπ' ἀλλήλων διὰ τε τῆς γλώσσης τοῦ ἔθνους καὶ τῶν κλίσεων, ὥστε φαίνονται ἀνήκοντες εἰς διάφορα κράτη. Ἐν λοιπὸν τοιαύτας ἀνομοιότητας εὐρίσκωμεν ἐντὸς ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ κράτους, ὅπου αἱ ἀπαντῶνται ἐν Γερμανίᾳ, ἐν Ἀγγλίᾳ, καὶ ἐν Ἰταλίᾳ; Καὶ περιττὸν μὲν νὰ ἐνδιατρίψωμεν ἰδίως περὶ ἐκάστην τῶν διαφορῶν τούτων, ἀνάγκη ὅμως νὰ καταδείξωμεν τὴν τῶν φυλῶν καὶ τῶν θρησκειῶν.

Ἡ Δύσις, ὑπὸ τὴν σιλοετικὴν αὐτῆς ὄψιν, διαιρεῖται εἰς δύο κυριωτάτας μοίρας, τὴν τῶν Λατίνων καὶ τὴν τῶν Γερμανῶν. Καὶ οἱ μὲν πρῶτοι εἰσι σχεδὸν ἀδελφοὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Ἀλεξανῶν, ὡς ἀνήκοντες εἰς τὴν φυλὴν τὴν ὑπὸ τῶν νεωτέρων ἰθνογράφων ὀνομασθεῖσαν πελασγικὴν, τὴν τοσοῦτον διακριθεῖσαν κατὰ τὰς τρεῖς χερσονήσους τῆς μεσημβρινῆς Βυρώπης, τὴν ἀνατολικὴν, τὴν ἰσραηλικὴν καὶ τὴν ἰβηρικὴν. Ἐκ δὲ τῶν λαῶν, ἡ γλῶσσα κατὰ γὰρ ἀπὸ τῆς Λατινικῆς, ἢ πολιτισθέντων ὑπὸ τῆς Ρώμης, οἱ Ἰταλλοὶ κατέχουσι τὴν ἀνωτάτην τάξιν. οἱ Ἰταλλοὶ τῆς Ἰερραρίας αὐτοὶ μόνον ἐν καὶ πολιτικῇ μεγάλων δυνάμεων, ἐν τῇ ἐπέκτασθαι μετὰ τῶν Ἰταλλοῦ σήμερον ἀγνοῖ.

(*). Τὴν ἀνωτέρω πραγματείαν ἐγραφεν ἐπίτηδες δ.δ. τὴν Πανδῶραν ἢ πρὸς τὴν Δύσιν ἱστορίας, τῆς ὅποιας ἐθελομάσασμεν πρὸ τινῶν μηνῶν τὴν παιδείαν τῶν φιλελληνισμῶν καὶ τὴν εὐγένειαν τοῦ ἔθνους ἐν Ἀθήναις. Σ. Π.

πλειοτέρας φροντίδας και επίσκεψεις. Ματαξύ δὲ τοῦ τεταραγμένου ἐκείνου πολιτικοῦ ὤκεανου, ἐπάλαμιν ἀτρόμητος ὡς αὐτῆς δεξιᾶς κατὰ τῶν τρικυμίων. Αἱ ὄραι τοῦ χρόνου παρήρχοντο οὕτω πως, ἤγωνίζετο ἡμέραν και νύκτα, καὶ ἡ πάλῃ καθήνησεν ἀναγκαία εἰς τὴν ὑπαρξίν του.

Καὶ αὐτὸς μὲν ᾤξανε τὴν φήμην του· ἡ κυβέρνασις ἡμῶς ἦς ἦτο μέλος, ὡς ἄλλο πλοῖον κυματόπληκτον καὶ ἄνευ ἰστών, διεβήγγοντο καθ' ἐκάστην και ἐφέρετο κατὰ πετρῶν. Ἀντόνοια και παραλοισία ἐπειράτει ἐν αὐτῇ· αἱ ὑποθέσεις τῆς ἡπείρου ἦσαν ἀβέβαιαι και ἐπιφοβοί, ἡ κατάσταση τῆς Ἀγγλίας ἐγένετο πλέον ἐπικίνδυνος και πλέον σκοτεινὴ· καθύστερον τὰ τῆς ἡπείρου ἐσφοδρύνοντο αἰωνιὰ νέου παρεμπιπτώσεις, νέα ἐμποδία, νέαι συσκοφανταί· ἦτο ἀδύνατον νὰ κυβερνήσῃ πλέον τὸ ὑπουργεῖον· ἡ δημοσία πίστις κατέλιπεν αὐτὸ, ἡ βουλή τῶν Κοινοτήτων, τῆς ὑποίας ὁ Σταφὸρ ἦτο ἡ ζωογόνος ψυχὴ, παρεφέρετο ἀπὸ ἀτακτον και πυρετάδῃ κίνησιν μαρτυρούσαν τὴν ὑποφλεγμάλουσαν νόσον τοῦ κοινωνικοῦ σώματος, ὡς ὁ σφυγμὸς τοῦ ἀσθενοῦς ἀναφλέγει διὰ τῶν συνεχῶν και ἀνωμάτων παλμών του τὴν κατατήκουσαν τοῦτον θέρμαν. Ἢ θέλλαν ἦρξαν βυθιζόμενοι αἱ προσβολαὶ τῶν ἐφημεριδίων ἀπὸ βιαίων ἐγένοντο μανιώσεις, καὶ ἡ μειοψηφία τὴν ὅποιαν εἶχε τὸ ὑπουργεῖον ἠλαττώθη. Ὁ Σταφὸρ καταγινόμενος νὰ ζωογονήσῃ ὑπουργεῖον μαρτυρόμενον, ἰσχυρῶς ἀτρόμητος ἐπὶ τοῦ διεβήγγοντος τείχους και ἠγωνίζετο μετ' ὀλίγης του τῆς εὐγνωστίας· ῥήτωρ ὡν ἀκαταγώνιστος ἐπέπιπτεν ἀκάθαρτος κατὰ τῶν ἀντιπάλων και μετὰ τοσαύτης ὀρυμῆς, ὥστε εὐέλπει σχεδὸν ἡ φωνὴ του. Καὶ ἡμῶς, ἔπρεπε νὰ ὑποχωρήσῃ ἡ ἀντιπολιτεύσις ἦτο περικυλισμένη, ἐνῷ ὁ ὑπουργικὸς στρατὸς συνέκλιτο ἐκ τινῶν στρατιωτικῶν και αὐτῶν ἐσκαρπιζόμενων. Ὁ Σταφὸρ κατεβλήθη, ὡς τόποι ἄλλοι ὑπουργοί, ὑπὸ τὸ τρομερὴν βῆρος τοῦ προϋπολογισμοῦ.

Καὶ ἡμῶς χάρις εἰς τὴν ἀγγλίζοισιν, εἰς τὴν ἐμθυθῆσαν, εἰς τὴν εὐθύτητα και τὴν ἀφέλειαν τῶν ἰδεῶν του, εἶχε καθαρῶς οὐκ ὀλίγον τὸ διοικητικὸν και οἰκονομικὸν ἐκεῖνο χάος· ἀλλ' ὁ ἀρχηγὸς τῆς ἀντιπολιτεύσεως παρέστραξεν βρα μὲν εἶπεν ὁ Σταφὸρ εἰς πολιτικὴν ἀγυρτεῖαν, αὐτὸν δὲ ὡς ἐπιτήδειον σοφιστήν, ἐνὶ λόγῳ τοσούτῳ ἐπιδείξας διεθριψε τὸν φθῶνον και τὸ κομματικὸν πνεῦμα, ὥστε τὸ πρῶτον ἄρθρον τοῦ προϋπολογισμοῦ ἀποκουρτίθεν μετὰ σφοδρότητος και τιμῆς ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς, προεκλάσε τὴν παλαιότητα τοῦ ὑπουργοῦ και διέλυσεν τὸ ὑπουργεῖον.

Τὴν ἐπιδοσαν τῷ διαζυγίῳ τούτου τοῦ ἀφαιρέσαντος παρ' αὐτοῦ ὅτι ἡγάπα ὑπὲρ πᾶν ἄλλο εἰς τὸν κόσμον, ἀπῆλθον εἰς ἐπίσκεψίν του· ἀλλὰ πῶς εἶδαν μεταβολὴν! Ὁ φαινῶς ἐκεῖνος ὀφθαλμὸς ἦτο ἀμαυρὸς, και ἡ φροντιδὴ φανῆ εἶχε τὸν εἶχον ἀσθενῆ και ἀτονον. Τὸν ἤρα ἐξηπλωμένον εἰς τὸ ἀνάκλιον τῶν τῆς βιβλιοθήκης του.

Ἢ καταρραμένη αὐτῇ σύννοδος· ἐφόρευσε, μοι εἶπεν ἄμα ἰδὼν με.

— Εἰπέ μᾶλλον ὅτι σ' ἐπροξένησε μεγάλην τιμὴν· εἶναι ἀδύνατον νὰ δειξῇ τις περισσοτέραν ἐπιμονὴν και ἀξίαν.

— Μὴ μὲ κολακεύεις σὲ παρακαλῶ· μισῶ τὴν ζωὴν· δὲν ἠμπορῶ νὰ νικήσω τὴν ἀνθίαν τὴν ὅποιαν αἰσθάνομαι.

— Τῶντι σὲ μεταχειρίθησαν ἀτόπως...

— Μὲ ἐβάσανισαν μᾶλλον.

— Ἔδεσαν τὰ χεῖρα και τὰ ποδάρια σου, και ἔπειτα σὲ εἶπαν· Περιπάτει.

— Μὲ κατέδεκαν εἰς τὴν κόλασιν.

— Οἱ συνάδελφοί σου...

— Οἱ συνάδελφοί μου μὲ ἐθυσίασαν. Ἢ στεῆ των κεφαλῆ, ἡ μωρία, ὁ ἐγωῖσμός των ἐσυγκέντρωσαν κατὰ τοῦ ὑπουργεῖου τὸν κοινὸν φθῶνον. Δὲν θὰ ζήσω· δὲν μὲ μέλει διὰ τίποτε πλέον. Ἢ ῥίζα, τὰ κλαδιά μου, ὅτι προσκολλᾷ τὸ δένδρον εἰς τὴν γῆν και τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν ζωὴν, ὅλα καταστράφησαν, ἠφανίσθησαν...

— Πίστευτε, φίλε μου, ὅτι ἔσαν πέρασες ὀλίγον καιρὸν ἐν ἀνέσει και μακρὰν τῆς τύρβης θὰ τὰ λησμονήσης ὅλα.

— Ἔχεις δίκαιον· ἔγω σκοπὸν ν' ἀφήσω και τὴν πόλιν και τὴν Βουλὴν.

— Καὶ νὰ ὑπάγῃς εἰς τὴν ἐξοχήν.

— Τὸ ταχύτερον προτιμῶ και ἐξήρην, και καλύθην, και σπῆλαιον ἀπὸ τὴν βιδελυράν αὐτὴν πόλιν, ἀπὸ τὴν πόλιν αὐτὴν τοῦ ψεύδους, ἀπὸ τὴν μακρὰν αὐτὴν Βουλὴν, ἀπὸ ὅλα ὅσα καταφρονῶ...

— Μὴν θυμῶνς...

— Βέβαια δὲν σὲ μέλει τίποτε, διότι ποτὲ δὲν ὑπέφερες ὅτι ὑποφέρει... Βεβαιώησον ὅτι δὲν ὑπάγεις συμφορὰ ἀξία νὰ συγκριθῆς πρὸς τὴν συμφορὰν ἐκεῖνων οἱ ὅποιοι εἰς τὸν καιρὸν καθ' ὃν ζῶμεν ἀναμυγνώνται εἰς τὰ τῆς κυβερνήσεως. Τί κάποι! τί μέριμνα! και τὸν καιρὸν αὐτῶν τὸν ἀπολαμβάνουσιν οἱ ἰχθυοὶ μου. Μὲ γελῶν και οἱ μωροὶ αὐτοί· ἡ ἀπελπισία μου εἶναι γὰρ τῶν ἔχθρῶν μου... εἶναι παραπολι, ἰατρε.

— Ἐπισηφθείς αὐτὸν ἐκ νέου μετὰ τρεῖς ἡμέρας.

— Ἀνέγνωσες, τὸν ἰκώτητα γελίων, τὰς ἐφημερίδας;

— Τὰς ἐφημερίδας! τὰ βραβῶνα αὐτὰ τοῦ ψεύδους, τοῦ συμφέροντος, τῆς κολακείας, τῶν ὕβρεων εἰς τὰ ἠποῖα ἠμπορεῖ τις νὰ ἐπιβῆλῃ σιωπὴν μὲ ὀλίγα χρήματα! Ὀχι! τὰς ἀποστρέφομαι αἱ αἰώνια ἀντιφάσεις, ἡ ἐπιβουλὴ, οἱ δισταγμοί, ἡ δολιότης, ὅλα των, εἶναι ἀξία καταφρονήσεως.

— Σήμερον ἡμῶς θὰ σ' ἐπαρηγόρουν.

— Πῶς;

— Ὁμολογῶν τὰς ὑπηρεσίας, και βεβαιῶν ὅτι ὁ λαὸς ἔχει τὴν ἀνάγκην σου, ὅτι τὸ κράτος κινδυνεύει ἀφοῦ τὰ ἀφῆκες, και ὅτι θὰ ὑπάγῃς κακίστα τὰ πράγματα ἀν' ἂν δὲν ἐπανέλθῃς εἰς τὴν ἔξουσίαν.

— Ἄς λέγουν ὅτι θέλουν· δὲν θέλω πλέον νὰ τὰς ἀκούσω.

— Ἄλλ' ἂν σὲ προτείνουν πάλιν...

— Δὲν θὰ δεχθῶ... ἄς περιμένουν! ἄς μετανοήσουν! ἄς μάθουν πρῶτον νὰ μ' ἐκτιμῶν.

Ἄλλ' ὑπὸ τοὺς λόγους τούτους, ὡς παρετήρησα, ἐκρύπτετο ἰδέα ἐπανόδου εἰς τὰ πράγματα· ἡ φιλοδοξία, πηγὴ δῶν του τῶν συμφορῶν, ἤμαζεν ἀκόμη τὴν ὄραν ἐκείνην εἰσελθὼν ὑπὲρ τῆς παρουσίας ἐπισκεπτῆρια· πολλῶν μελῶν τῆς Βουλῆς.

— Δὲν εἶμαι ἐδῶ, ἀνέκραξε· δὲν θέλω νὰ ἰδῶ κανένα... κανένα! Εἶμαι ἀφρώστος· ἀκούεις; ἀφρώστος. Ἄφοῦ μὲ ἠπάτησαν, μὲ ἐπεδουλεύθησαν, μὲ ἐπρόδωκαν, ἐρχονται τῶρα νὰ γελάτων.

— Ἦξεύρεις ὅτι ἡ ἀδιάκοπος αὐτὴ ὄργη σὲ βλάπτει;

— ἔχω ἀνάγκην νὰ ξεθωμάνω. Καταφρόνησις και ἀνθία! ἰδοὺ τί ἐκέρδησα γενόμενος ὑπουργὸς και γνωρίζας τοὺς ἀνθρώπους. Εἴην ἡξέμερος πόσον φαίνονται ποταποὶ ἐνώπιον τοῦ ἔχοντος ἔξουσίαν. Ποία χαμέρπεια! ποία ἀχαριστία! ποῖος δόλος! Βεβαίως, ἀπὸ ὅλα τὰ κακὰ ἐμπορία ἐκείνο τὸ ὅποιον δεῖκνυε τὸν ἄνθρωπον ὑπὸ τὴν αἰσχροτέραν ὄψιν εἶναι τὸ πολιτικόν· εἶναι τὸ ἀτιμώτερον ὄλων τῶν ἄλλων. Ναι μὲν ἡ ἑταῖρα πωλεῖ τὸ σῶμά της· ἀλλ' εἰς τὸ καταγώγιον ἀπὸ τὸ ὅποιον ἐγὼ ἐξῆλθα δὲν εὐρίσκεις εἰμὴ ἀνθρώπου· εἰσεινός πωλοῦντας τὴν ψυχὴν των· ὅποιοι πληρώσει περισσότερα τὴν ἀγοράζει, και ἀφοῦ τὴν πληρώσει τὴν κλέπτει ὅπισω ὁ πωλητὴς· ληστεία βυδελυρά! Πιστεύεις ποτὲ ὅτι ὁ λόρδος Β... ἐπὶ τρεῖς μῆνας και ἐπέκεινα ἤρχετο νὰ μὲ πωλήσῃ τὴν ψῆφόν του, τὴν ὅποιαν ἐπαζάρευεν ὡς παζαρεύουν ἓνα ἀλογον; Ἄφοῦ τέλος πάντων ἐσυμφωνήσαμεν τὸν ὑπεσχεθῆν μίαν θέσιν χωρὶς ἐργασίαν μὲ μισθὸν 24 χιλ. δραχμῶν. Μετ' ὀλίγης ἡμέρας τὴν ἔδωκα· ἔσαν δὲ ἦλθεν ἡ ὄρα τῆς ψηφιστορίας ἐψηφοφόρησεν ἐναντίον μου. Μ' ἔγραψε δὲ δικαιολογούμενος ὅτι ὁ μισθὸς του ἀντὶ 24 χιλ. δραχμῶν κατὰ τὴν συμφωνίαν μας, ἦτον 23 χιλ. μόνον και 700.

— Καὶ ἐπερίμενες καλλίτερα ἀπὸ τοιοῦτον ἄνθρωπον;

Μετ' ὀλίγον συνεκροτήθη τὸ νέον ὑπουργεῖον και οἱ ἀντίπαλοι τοῦ Σταφὸρ, οἱ καταδιώξαντες αὐτὸν γενόμενοι ὑπουργοὶ ἐκήρυξαν ὅτι ὁ ἀκολουθήσων ἀδὸν πάντῃ ἐναντίαν. Ὁ δὲ Σταφὸρ μὴ ἀντέχων εἰς τὴν πληγὴν αὐτὴν, ἀνεχώρησε μετὰ τῆς γυναίκος του, πάντοτε ἀφωσιωμένης αὐτῆς, πάντοτε μελαγχολικῆς και πάντοτε δυστυχούς. Ἐγίνωσκον ὅτι τρομερὰ ἀντεράστρια, ἡ Πολιτικὴ, ἐπεκράτει εἰς τὴν καρδίαν τοῦ συζύγου της· ταυτιζόμενῃ ἡμῶς μετὰ τοῦ ἀνδρὸς τὸν ὅποιον αὐτὴ εἶχεν ἐκλέξει, συμμεριζομένη τὰς ἰδέας του, θυσιαζομένη δι' αὐτὸν, καθήνησεν νὰ μετέχῃ και τῶν ὀλίψεών του, και νὰ λησμονήσῃ τὴν ἀνθίαν τὴν ὅποιαν ἠσθάνετο πάντοτε διὰ τὴν φιλοδοξίαν και τὰς βραδουργίας.

Ἢ ὑγεία τοῦ Σταφὸρ ἐβεβλῆθη, και μετὰ δέκα ἔτη (δὲν ἐξιστορῶ ἐνταῦθα ὀλόκληρον τὸν βίον τοῦ πολιτικοῦ μου ἀνδρὸς) ἐπανῆλθεν εἰς τὴν βουλευτικὴν θέσιν του και κατασπάραζεν ἐκ νέου τοὺς ἀντιπάλους του. Ὁ προσεχτικὸς παρατηρητὴς θὰ ε-

μάντευεν εὐκόλως ποῦ ἔτεινεν· ἐγὼ δὲ δὲν ἐκρύψα πρὸς αὐτὸν τὰς ἰδέας μου παρατηρήσεις.

— Φιλτάτῃ μου Σταφὸρ, εἶπον αὐτῷ, οἱ λόγοί σου προξενοῦν πολὺ ἀποτέλεσμα.

— Ὅποιον;

— Παραστάνουν τοὺς ἀντιπάλους και διαδήγους σου ὑπὸ ἐποψὴν γελίων και ἀξίαν οἴκτου.

— Δὲν ἠμπορῶ νὰ μὴν εἶπῶ ὅτι ἔχουν ἰδέας ψευδεῖς και περιωρισμένας.

— Ναι· και ἐπιτηδεῖς; παρενείρεις τὸ καλὸν τὸ ὅποιον ἔκαμες και τὸ ὅποιον ἐσκόπευες νὰ κάμῃς.

— Τοῦλάχιστον ἐκδικουμαι.

— Δὲν φαίνεται ὅτι ἐκδικεῖσαι διὰ τὴν παρελθόν, ἀλλ' ὅτι προτειμᾷς και τὸ μέλλον.

— Νομίζεις;

— Δὲν ἀμφιβάλλω· οἱ ὀπαδοί σου γίνονται καθ' ἐκάστην πολυαριθμότεροι, και καθ' ἐκάστην αἰξάνουν αἰ πρὸς σὲ προσπάθειαι· τῆς αὐλῆς και τοῦ λαοῦ. Βαθυπόδον ἐνσπείρεις τὰς ἀρχάς και τὰ συστήματα σου εἰς τὸν ἀχαρίττον ἐκείνον σωρὸν ὁ ὅποιος σ' ἐπρόδωκε.

— Ναι, ἐλπίζω ὅτι θὰ ἐμβολιάσω τὸν τᾶπον μου.

Και ἀληθῶς ἡ ἐμβολίασις ἐπέτυχε, και μετὰ μισὸν ὁ ἀπτήρ τοῦ Σταφὸρ ἐλάμψε λάμψην νέαν. Ἰδοὺ αὐτὸς και πάλιν ἀρχηγὸς τῆς κυβερνήσεως, γελῶν διὰ τὴν ἦτταν τῶν ἀντιπάλων του, και ἐκδικουόμενος διὰ τὴν παλαιὰν πρὸς αὐτὸν καταφρόνησιν. Ὅτε εἶδον αὐτὸν·

— Ἐθριαμβεύεσα, μοι εἶπε· ἰδοὺ ἐγὼ και πάλιν εἰς τὸ πέλαγος.

— Ἄλλ' εἰς πέλαγος τρικυμίων.

— Ναι· δὲν τὸ ἀνοῦμαι, ἡ κατ' ἐμοῦ ἐτοιμαζομένη ἀντιπολιτεύσις εἶναι γιγαντιαία. ἔχει τὴν πηγὴν τῆς εἰς τὰς ὑψηλότερας τάξεις, και θὰ εὖρη ὑποστήριγμα εἰς τὸν λαόν· δὲν τὸ ἀγνοῶ. Καὶ ὁ γενναίωτος ὁ ἐφοβείτο. Σκέπελοι μὲ περιτριγυρίζουν και τοῦ τόπου ἡ θέσις εἶναι τρομερὰ.

— Πλὴν ἄγεις και φέρεῖς τὸ ὑπουργεῖον κατὰ θέλησιν ἢ βουλὴ τῶν Κοινοτήτων σὲ προσηγόρευσε ἐνθουσιωδῶς ἀναγνωρίζουν τὴν ὑπεροχὴν σου.

— Καὶ τὴν μισοὴν συγχρόνως.

— Καὶ ἄμα ὡς φανῆς, σὲ ὑποδέχονται μὲ φιλορρισμοὺς εὐμενεῖας· σ' ἐπαινοῦν και σ' ἐγκρίνουν.

— Ὁ φθῶνος ἡμῶς κρύπτεται, και τὸ μῖσος συρίζει σιγαλὰ ἐκὼ οὐ φθᾶσῃ ἡ ὄρα. Μὴ νομίζεις, φίλε μου, ὅτι ἀπατώμαι.

— ἔχει ἀταραξίαν, πράσνητα και θὰ καταβάλλῃ τὴν τρικυμίαν.

— Ναι, ἀλλ' ἡ ὑγεία μου· αἰσθάνομαι τὰς δυσνάμεις μου ἐκλειπούσας, και ἡ εὐαισθησία μου, ἐρεθιζομένη καθ' ἐκάστην, μὲ καθιστᾷ μᾶλλον εὐπρόσπαιτον εἰς τὰς ὀλίψεις τῆς στενοχωρίας.

— Τί νὰ σὲ εἶπῳ, φίλε μου; και ὁ πλέον ἐνεργηστος θὰ ἤκουε χάρων τοὺς ἐπάλινους ἐκείνους, τὰ τῶσα δείγματα τοῦ σεβασμοῦ, τῆς τιμῆς, τοῦ θαυμασμοῦ, τῆς λατρίας. Δὲν βλέπεις τὴν εἰκόνα σφ' εἰς ὅλα τὰ ἐργαστήρια, περικυκλωμένην μὲ τὰ ἐ-

ραιότερα επίθετα; Όλος ο κόσμος έχει τὸ ὄνομά σου εἰς τὸ στόμα του.

— Καί· σήμερα τὸ Καπιτώλιον καὶ αὐριόν οἱ ἀναβασμοὶ (les Gómonies).

Καὶ ὁμῶς ἐξακολούθησε καρτερικῶς τὸ ἔργον αὐτοῦ. Ἡ ἀντιπολίτευσις τὴν ὁποίαν προσέβλεπε συνεκράτηθ' ἔτριψε πολλὰ βέλη κατ' αὐτοῦ, ἀλλ' αὐτὸς τὰ ἀντέκρουσε μετὰ θριάμβου. Ὅλοι ἠπόρουν ἐὰν ἦτο δυνατόν νὰ διατηρηθῇ. Ἐν τοσοῦτῳ ἡ ὑγεία του ἐχειροτέρευεν· ἔγεινεν ὑπνοβάτης, ὠμίλει μεγαλοφώνως ὄνειρούμενος, οἱ ὑπνῆρται του ἔμενον ἐκλυμβοὶ ἐνεκα τῶν παραδοξολογιῶν του, οἱ δὲ ἀκροαταὶ του ἐνεκα τῆς εὐγλωττίας του ἤτις πολλὰκις ἐφαίνετο ἀλλόκοτος. Ἀναγνοὺς τοῦτο μίαν τῶν ἡμερῶν εἰς τινὰ ἐφημερίδα, συνέλαβον φρικτὴν ὑποψίαν· μὴ ἤρχισαν νὰ πᾶσχωσι αἱ φρένες του; Ἰδὼν τὴν Κ. Σταφόρ ἤκουσα παρ' αὐτῆς πολλὰς λεπτομερείας περὶ τῶν παραδοξολογιῶν τοῦ συζύγου τῆς.

— Ἰξεύρεις, μὲ ἠρώτησε, τί συνέβη εἰς τὴν Κ. Ἀμέλιν Οὐίλφορ; Εἰς τὸν τελευταῖον χρόνον τοῦ πρόσθετος τῆς... ἐλειποθήκασι καὶ ἐπειδὴ εἴμεθα οικειόταται φίλοι ἐσπευσα νὰ τὴν βοηθῶ καὶ νὰ τὴν συντροφεύσω εἰς τὴν οἰκίαν τῆς. Αὐτὴ μὲ εἶπεν ὅτι ἐν βλέμματι τοῦ ἀνδρός μου τόσον τὴν ἐφόβισεν, ὥστε ἀγνοοῦσα πῶς ν' ἀποδώσῃ τὴν δυαρεσκείαν τὴν ὁποίαν ἔφημην εἶναι τὸ τρομερὸν ἐκεῖνο βλέμμα, καὶ οὕτως ἀφύρως κατὰκουρασμένῃ, ἐλειποθήκασι.

— Οὐκ εἶπα τὴν ἀλήθειαν; Ὅτι ἐν τῶν πολιτικῶν φίλων τοῦ Σταφόρ;

— Μάλιστα. Ἄ, ἰατρὲ μου! τὸ βλέμμα αὐτὸ τὸ παρετήρησα καὶ ἐγὼ· καὶ μὲ ἐπροξένητε φόβου; διὰ τὸ λογικὸν τοῦ ἀνδρός σου.

— Τί ἰδέα!

— Ἀλομόνον! ἐγὼ ὁμῶς φοβούμαι, καὶ πολὺ, ἐκεῖνο τὸ ὄψον θεωρεῖτε χειμαρῶν.

— Ἡ κεφαλή τοῦ ἀνδρός σου εἶναι δυνατὴ.

— Εἰπέτε δραστηρίαι. Ὁ νοῦς του εἶναι ἐξηχός· εἶναι ἄξιός νὰ ἐπιχειρηθῇ μετὰ ἐπιπονησάντων πρᾶγματα· δὲν εἶναι ὁμῶς ἡσυχίαν. Ἄμποτε, Θεέ μου, νὰ ἀπατώμαι! ἄμποτε!

Ἐγὼ δὲ ἠποθάνον βελουτάτην λύπην ἀναλογισθεῖς ὅτι ὁ ἰσχυρὸς καὶ εὐγενὴς ἐκεῖνος νοῦς, ἐνδέχεται, καταρλεγόμενος ἀπὸ φιλοδοξίαν, νὰ κατατραφῇ. Μεταξὺ εἰς τὰ δωμάτια τοῦ Σταφόρ τὸν ζῆλον εἶναι εἰς τὴν βίβλιοθήκην του. Οἴμοι! τὸ τρομερὸν ἔργον εἶχεν ἤδη ἀρχίσαι! Εἰς τὸ πρόσωπον, εἰς τὸ εὖρον μέτωπόν του, ἐβλεπε; σφοδρῶτατόν τινα καὶ ὑπερβολικὸν ἐρεθισμὸν, ἱκανὸν νὰ καταστρέψῃ ὅλον κληρον τὸν ὄργανισμὸν του.

— Ἀγαπετὲ ἰατρὲ μου, εἶπεν εἰθύς, ἐνθ' μοὶ ἔδιδε θανόν, μ' ἐρίσκεις καταβεβλημένον, καταστραμμένον.

— Ἐννοεῖται ὅτι μὴ ἀναπαύομενος διόλου καταστρέφεται. Ἰσοπετεύομαι δὲ ὅτι ἀποτέλεσμα τῶν συμπτωμάτων τὰ ὁποῖα μὲ φοβίζον ὅτι εἶναι ἐγκεφαλίου. Σὲ παρακαλῶ, ἀναπαύσου ὀλίγον.

— Καὶ τῶντι, εἶμαι ἀφρανισμένος.

— Τί περιέχει αὐτὴ ἡ φιάλη;

— Ὅπιον. Τὸ βράδυ πίνω ἀρκετὸν διὰ νὰ κοιμηθῶ.

— Ἄλλ' αὐτὸ ἀρκεῖ νὰ σὲ ἐξοντώσῃ... Τί κάμνεις, Σταφόρ;

— Δὲν ἔχω πλέον δύναμιν αὐτὴ νὰ ἐνδύθῃ αὐτὴ νὰ ἐκδυθῆ. Ὅλα μὲ στενοχωροῦν. Δὲν ἤξεύρω, ἰατρὲ μου, ἂν κατορθώσω νὰ σ' ἐξηγήσω τί αἰσθάνομαι. Μὲ φαίνεται ὅτι ὅλα τὰ πράγματα προσηλώνουν κεραυνοβόλα βλέμματα ἐπ' αὐτὸν μου. Ὅλα λαμβάνουν ζωὴν ὡς διὰ ὀσμῆτος... Ἡ ἀτμοσφαιρὰ ἐντὸς τῆς ὁποιᾶς ζῶ εἶναι ἄλλη.

— Τὸ νευρικόν σου σύστημα πᾶσχει.

— Ἐν ἐνὶ λόγῳ ἡ ζωὴ μου εἶναι ὡς ὄνειρον· σπανίως ἔχω τὴν συνείδησιν τοῦ ἐαυτοῦ μου. Ὅλα μὲ φαίνονται ψευδῆ καὶ ὑπερβολικά. Τὰ ἀντικείμενα καὶ αἱ ἰδέαι μεγαλύνονται καὶ ἀπατοῦν τὴν φαντασίαν μου. Ἡ κατάστασις μου εἶναι ἀλλόκοτος, ἀνεξήγητος.

— Ὅχι δὲ ἀνεξήγητος! Διὰ τί ἀπορεῖς; Καὶ χειρότερά ἂν ἦτον, ἔπρεπε νὰ τὴν θεωρήσῃς ὡς ἀναπόσπαστον ἀποτέλεσμα τῆς τρέλας σου.

— Τῆς τρέλας μου!

— Νέθεμαι· ἀρες τοὺς τόσους κόπους διὰ τὰ πολιτικὰ διαφορετικά ἢ φύσις ἐκδικεῖται.

— Ἐγὼ νὰ ἀπομακρυνθῶ εἰς τὸ μέσον τῆς βουλευτικῆς συνέδου! ν' ἀφήσω ὅτι ἀρχισα!... ἀδύνατον! ὅπως ἔστρωσα ὅτι κοιμηθῶ.

— Ἄλλὰ δὲν ζῆς.

— Ναί! αἰσθάνομαι μάλιστα ὅτι οὐτ' ἐνοῦ τί γίνεται εἰς τὴν κεφαλὴν μου. Θεέ μου! Θεέ μου! σώτέ με ἀπὸ τὴν μακίαν!

— Ἡ Θεραπεία εἶναι εἰς τὰς χεῖράς σου.

— Καὶ δὲν ἔχω ἀρκετὰς λύπας ὥστε νὰ κλονήθῃ καὶ τὸ στερεώτερον λογικόν; Ἐκκολάγουσα ὁλόκληρον ἀγγλὴν ἀνοήτων ἔγινον χαμαρπῆς διὰ νὰ κερδίσω τὰς ψήφους των. Τοὺς περιποιούμαι διὰ νὰ παραδεχθῶ τὸν τῶν σιτηρῶν νομοσχεδίων μου. Τοὺς προσπιλῶ εἰς τὸ γέμμα· γεύομαι εἰς τὰς οἰκίας των. Τοὺς ἀκούω φάινονται φαιδρῶς, ἐράσμιος, τοὺς ὑπαμένω ὅλους αὐτοὺς τοὺς μωροὺς τοὺς ὁποῖους κατατρῶν ἐκ μέσης καρδίας. Καὶ δὲν λάβω ἀνάγκην τῆς βουλευτικῆς μου αὐτῆς ἀγέλης, φεύγει ὁ ἐνας μετὰ τὸν ἄλλον, καὶ μὲ ἀφήνουν εἰς τὰ κρημνὰ τοῦ λουτροῦ μὲ σαραντατρεῖς ψήφους μόνον.

— Ὅλοι οἱ ὑπουργοὶ τὰ ἴδια ἐπαθον· αὐτὰ ἐμὴ ἢ ὑπουργικὴ ζωὴ μὴ ἐλπίζεις νὰ τὰ ὑποφέρῃς.

— Τὸ ἤξεύρω, καὶ τὸ αἰσθάνομαι, ἀπεμαρτῶν περικτατὸν μὲ ὄρμη. Ἄλλὰ διὰ τί, διὰ τί οἱ πολιτικὴ δὲν ἔχουν οὕτε εὐγνωμοσύνην, οὕτε εὐαισθησίαν, οὕτε ἀρχάς, οὕτε συνείδησιν; διὰ τί;

— Ἡ συνέδου τῆς Βουλῆς ὅτι τελειώσῃ ἐντὸς ὀλίγου ἐπέραςας τοὺς τραχυτέρους σκοπέλους μὴ ἀπαυθεῖς· καὶ εἶμαι βέβαιός ὅτι δεκαπέντε ἡμερῶν ἀνάπαυσις εἰς τὴν ἐξοχὴν. Ὄχι σὲ ἀποδώσῃ τὴν ὑγείαν σου.

— Ἄ, ἦχι! ὅλα ἐτελείωσαν δι' ἐμὲ αἱ στενοχωριαί μου αὐξάνουν· παντοῦ βλέπω δυσκολίας. Θεέ μου, πῶς νὰ τοὺς νικήσω; Εἰς κάθε βῆμά μου ἀπαντῶ προσκόμματα. Εἶμαι περιορισμένος πανταχόθεν. Φαντάσου πλοῖον περιουκλωμένον ἀπὸ πάγους μεγάλους συμποικνουμένους καὶ ἐτοιμαζομένους νὰ ἐνωθῶν. . . . Ναί, πρέπει ν' ἀφήσω τὸ πηδάλιον τῆς ἐξουσίας· ἔχεις δίκαιον, φίλε μου. Εἶχα καταβάλει ὅλην μου τὴν ἐμπειρίαν εἰς τὸ νὰ πραγματευθῶ συνθήκην συμβιβάζουσαν τὰ συμφέροντα τῆς ἰσπανίας μετὰ τὴν Γαλλίαν. Αἱ πλείοται τῶν ἡπειρωτικῶν δυνάμειν εἶχον συγκατανεύσει. Ἐξαφνα μ' ἐρχεται ἀπὸ τὴν κυβερνήσιν τῆς Αὐστρίας ἐπιστολή, ἢ ὑποία μὲ λέγει μὲ ὅλους τοὺς μελιχλίους τύπους τῆς βιεννοῦ διπλωματίας, ὅτι τὸ σχέδιόν μου ἀν' ἐνεργηθῆ ὁ θεωρηθῆ ἀφορμὴ πολέμου.

— Κακὸν τοῦτο, τ' ὁμολογῶ.

— Ὁ Μεττερνιχ μὲ παραλαβεῖ· ἡ σοφιστία του εἶναι καταχθονία. Ὅταν βλέπῃς καὶ τὴν παραμικροτέρην ταραχὴν εἰς τὴν Βιρτίαπην μὴ ἀμφισβᾶλλεις ὅτι καὶ αὐτὸς εἶναι μέσα. . . Ἀλλὰ καὶ ἐδῶ, τί νὰ κάμω; Περιμένα μὲ τόσους κόπους τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ περι σιτηρῶν νόμου, καὶ ἔπρασθη ὡς τὸν ὑποστηρίζω. Χθὲς τρία μέλη τῆς Γερουσίας μὲ εἶπαν ὅτι δὲν θὰ μὲ ἀκολουθήσουν· ἢ Βουλὴ εἶναι ἀπλησιμένη ἐναντίον μου καὶ εἰς τὸ ὑπουργεῖον εἴμεθα εἰς τὰ μαχαίρια. Ἡ Μεγαλειότης του μ' ἔδειξε ψυχρότητα, καὶ ἐνθ' ἔφθγα ἡσυχίας τὸ κρασάκι του μ' ἐρίπτει ἀπὸ κανένα λογικὸν ἀρετὰ δηναικόν.

— Τί σημαίνει; αὐριόν θὰ ἐπανεβῆ ἡ εὐνοία.

— Ἰδού, φίλε μου, σὲ εἶπα μέρος τῶν δυστυχῶν μου· ἀλλὰ μάθε ὅτι καὶ ἡ ζωὴ μου κινδυνεύει. Ἐγὼ δύο ἢ τρεῖς μονομαχίας ἀναποφεύκτους. Προχθὲς διαβαίνων ἀπὸ τὸ Hyde-Park, μία σφαῖρα ἐσύριξεν εἰς τὸ αὐτί μου. Καθ' ἡμέραν λαμβάνω γράμματα φοβερίζοντά με ὅτι ὁ μὲ δολοφονήσουν. . . . τί νὰ γένω;

— Νὰ ἡουάσῃς.

— Καὶ πῶς; Διὰ τί νὰ δεχθῶ τὸ ἐπικατάρτατον αὐτὸ ὑπουργεῖον; Εἶπέ με, ἰατρὲ, τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' ἔχε τὴν πεποίθησιν ὅτι δὲν εἶμαι τόσον ἀνόητος ὥστε νὰ πιστεύσω τὰ παραμύθια μὲ τὰ ὁποῖα ζητεῖτε ν' ἀποκομίζετε τοὺς ἀρρώστους σας, ἡμπορεῖς νὰ μὲ βοηθήσῃς; Ἢμπορεῖς νὰ καταπαύσῃς τὸν πυρετόν μου; Ἢμπορεῖς ν' ἀποδώσῃς εἰς τὴν κεφαλὴν μου τὴν ἡσυχίαν τῆς ἐνεργείας; τί μὲ συμβουλεύεις; αἶμα, λουτρό;

— Καὶ τὰ δύο.

— Ἀλλὰ δὲν ἔχω παρὰ ὀλίγον καιρὸν δι' αὐτά. Χρεωστώ νὰ ὑπαγορεύω εἰκοσιν ἐπιστολάς τὴν ἄραν· αὐριόν εἶναι συνεδρίασις· ἢ συζήτησις ὅτι εἶναι σφοδρότατη. . . .

Τῶν ὑπηρετῶν τις εἰσελθὼν ἀνήγγειλε τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ συνταγματάρχου Ὁμόρφ.

— Ἄ τὸν ἐλευσινὸν! ἤξεύρω διὰ τί ἐρχεται. Πρὸ τριῶν ἐβδομάδων δημοπρατεῖται καὶ μὲ βιάζει νὰ τὸν ἀγοράσω. Δὲν θέλω νὰ τὸν ἰδῶ. Εἶπέ ὅτι λείπει. Ἐνθ' δὲ ἀπῆρχετο ὁ Σταφόρ τὸν ἀνεκάλεσε.

— Στάσου, Γεώργιε, στάσου! ἀς ἔλθῃ. ἔχει εἰς τὴν διάθεσίν του πέντε ψήφους καὶ αὐριόν θὰ λάβω τὴν ἀνάγκην του.

— Σὲ οἰκτεῖρα. — Ὅχι, ἰατρὲ μου. Σὲ ἐξεμιστριώθη μὲ πολλὴν ἐλευθερίαν· ἀλλὰ μεταξὺ μας παρακαλῶ ὑγίαινε. — Λοιπὸν, συνταγματάρχα, εἶπε μὲ φαιδρότητα ὡς ὑποκριτῆς Θεάτρου, εἰσθε καλά εἰς τὴν ὑγείαν σας;

Καὶ εἶδον τὸν πολιτικὸν ἄνθρωπον σφιγγόντα μὲ ἄσπυρτα τὴν χεῖρα ἐκεῖνον τὸν ὄψον ἐμίσει. Τί ζωὴ! ἔλεγα κατ' ἐμαυτὸν ἐνθ' ἀπεβύθη τὴν κλίμακα· ἐξ ὅλων τῶν ἀσθενῶν μου ὁ πλέον ἀξίος οἰκτου εἶναι ὁ εὐτυχῆς, ὁ μέγας, ὁ ἰσχυρὸς Σταφόρ.

Μετ' ὀλίγον ἔλαμψαν οἱ τελευταῖοι σπινθῆρες τοῦ ἐκλείποντος φωτός. Λόγος θαυμάσιος ἀναγγελοῦ παρ' αὐτοῦ καθυσόχησε τὴν σὺζυγὸν του περὶ τῆς υγείας τοῦ ἀνδρός τῆς· αἱ ἐφημερίδες διεκδύσαν ὅτι ὁ βῆτωρ ἀπαγγέλλων αὐτὸν εἶχε τὸ ἥθος ὑγιέστατον εἴπερ ποτέ. Οὐδεὶς ὁμῶς ἐγίνωσκον ὅπως ἔγω, ὅτι ὁ ταλαιπωρὸς Σταφόρ ἐγένετο θύμα φιλοδοξίας ἐπὶ τοῦ βαμοῦ τῆς πολιτικῆς. Πρὶν μετᾶ εἰς τὴν βουλὴν εἶχε πῖσι ἀξιόλογον ὄσον οἶνοπνεύματος· ἀνεῦ τοῦ ποτοῦ τοῦτοῦ, ἦτο ἀδύνατον νὰ παρατείνῃ τὸν λόγον του. Μόλις ὁμῶς ἐτελείωσε, καὶ ἡ ἐπίπλαστος δυνάμις κατέλειπεν αὐτόν, ὥστε ἀναισθητὸν σχεδὸν τὸν μετέφεραν εἰς τὴν οἰκίαν του. Μικρὸν κατὰ μικρὸν ὁ καθαρὸς ἐκεῖνος νοῦς ἐσκοτίσθη καὶ διαταράχθη. Μίαν τῶν ἡμερῶν ἠτοιμαζέτο νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Βουλὴν φερῶν τὸ κατ' οἶκον ἔνδυμά του· ἢ φαιδρότης του ἦτο τοσοῦτον ὑπερβολικὴ ὥστε κατεθεροῦσε τοὺς περὶ αὐτόν. Πρῶταν τινὰ ἔλθων ὁ ἡνίοχος· του μοὶ εἶπε μετὰ πολλῆς μυστικότητος ὅτι ὁ κύριός του ἐπεδίδετο εἰς μυρίας παρρησιόνας.

— Προχθὲς, μοὶ εἶπεν, ἐζήτησε νὰ τὸν μεταφέρω εἰς τὸν ποταμὸν· χθὲς εἰς τὸν κάπηλον. Δὲν ἤξεύρω τί νὰ κάμω, κύριε, καὶ διὰ τοῦτο ἤλθα νὰ σὲ συμβουλευθῶ.

— Μὴ λέγεις εἰς κανένα τίποτε· λάβε μίαν λίραν καὶ ὑποσχεθῆτι ὅτι θὰ ὑπακούσῃς.

Συννοηθεῖς μετὰ τῆς δυστυχῆς καὶ ἀξερύστου συζύγου τοῦ Σταφόρ, κατῴρθωσα νὰ τὸν στείλω εἰς τὴν ἐξοχὴν του. Ἐπειδὴ δὲ δύο ἢ τρεῖς σημαντικαὶ προτάσεις του εἶχον ἐγκριθῆ, ἦτον ἡσυχότερος, καὶ μεταξὺ τῆς ἀραιᾶς φύσεως ἐφάνη ἀναγεννώμενος. Τὸ ἀσυάρτητον τῶν ἰδεῶν του, ἢ πλάνη τοῦ νοῦς του ἐνεκα τῶν ὁποῖων ἐρχομεν καταπτονηθεῖ ἐξέλιπον· μικρὸν κατὰ μικρὸν, ὥστε ἐξωπρήθησαν αἱ ἐλπίδες μας. Τὸν παρεκολούθησα εἰς τὴν ἐξοχὴν, καὶ ἤλπισα ἴτι ἤθελεν ἀναλάβῃ εὐτυχῶς τὴν ὑγείαν του, ὥστε νὰ μὴ πάθῃ ἐκ τῶν ἐργασιῶν. Ἢμερῶν τινὰ μετὰ τὴν ἐπάνοδόν του εἰς Λονδίον, ἀπήγγειλε δὴ καὶ πρὸς λόγους πλήρεις πραγματικῶν καὶ ἐπιχειρημάτων ἰσχυρῶν, ἐπάλασε βῆμα πρὸς βῆμα, καὶ μὲ ὅλην τὴν καταφορὰν τῶν ἀντιπάλων, ἐναντίον καὶ αὐτῆς τῆς προφητείας του, ἐθριάμβησεν.

Ἀλλ' ἡ δυνάμις ἐκείνη τοῦ νοῦς τὴν ὁποίαν ἐθαύμαζον καὶ ἦτις ἐφαίνετο δικαιολογούσα τὰς ἡμετέρας ἐλπίδας, ὑπῆρξε τὸ σημεῖον τῆς ἀσθενείας ὡς,

ως δυστυχώς πολλάκις συμβαίνει, καθ' ἣν ὁ νοῦς τοῦ Σταφύρ ἐμελλε νὰ καταστραφῆ διὰ παντός. Ἐπικνηθὼν εἰς τὴν οἰκίαν του διέταξε νὰ φωταγωγήσωσιν αὐτὴν διανεμὼν αὐτὸς μόνος ἀνημμένα κηρία· ἐφέθη εἰς τὸ μαγειρεῖον μετὰ τῶν ὑπηρετῶν, καὶ μετέβη μετὰ τινος ἐξ αὐτῶν εἰς τὸν κήπον, ἵνα τὸν διδάξῃ τὰς ἀληθεῖς ἀρχάς τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας. Ἡ σύζυγός του περίτρομος καὶ περίλυπος δὲν ἐτόλμα ν' ἀντισταθῆ εἰς τὰς παραφροσύνας ταύτας. Περὶ δὲ τὰ μεσάνυκτα τὸν ἀπέβησαν οἰνοδαρῆ εἰς τὴν κλινὴν του· τὸ πρῶτ' ἐπισκεφθεὶς αὐτόν, τὸν ἤβρα ὑπαγορεύοντα ἐπιστολὴν πρὸς τὸν νέον γραμματεῖα του.

— Κἀθῆσε, ἰατρὲ, εἶπεν. — Ἄφες με μόνον με τὸν ἰατράν. Καὶ πλησιάζας με παρεδόθη εἰς κοπετόν.

— Χθές, μοι εἶπαν, γῆς ἐμέθυσα ὡς ἄνθρωπος τοῦ δρόμου· ἔλοι οἱ ὑπηρεταὶ μου με εἶδαν· δὲν τολμῶ πλέον νὰ τοῦς ἴδω κατὰ πρόσωπον.

— Ἔ! ἀπεκρίθη ὑπομειδιάσας· μικροδουλειᾶς ἔλασμένῃς; τοῦς σίγχιους τοῦ ὄρατιου.

Semel insanivimus omnes (*)

— Ἰατρὲ, μὴ με ἀφήσεις... Ὅλοι συνώμοσαν ἐναντίον μου ὄλοι με μισοῦν.

Ἔ. Καὶ ἐσφίγγε τὴν χειρὰ μου, καὶ ἔλαξε, καὶ ἐπέταξε, καὶ με ἠτένευε λυπηρότατα.

— Ὁ λαὸς θέλει νὰ με φονεύσῃ· οἱ Βουλευταὶ, οἱ Γερουσιασταὶ!... οἱ ἀχαριστοὶ!... τί ἔκαμα; Ὁ Θεὸς ἠκέυρει πόσον ἀγαπῶ τὴν πατριδά μου, καὶ πόσον ἐπροσπάθησα νὰ τὴν ὠρλήσω!... Σιωπὴ! Καὶ σηκωθείς· ἔκλεισε τὴν θύραν καὶ ἐπανήλυθε.

— Ἡστούεις ὅτι ὁ γραμματεὺς τὸν ὁποῖον εἶδες πρὸ ὀλίγου... ὁ κατοῦργος, συνεννοεῖται με τὸν Μέτερον· ἐκέρδησε τὸν βασιλέα. ἔγει ὑπὲρ αὐτοῦ τὴν Βουλὴν, καὶ θέλει νὰ με διαδεχθῇ ἡ σύζυγός μου τὸν ὑποστηρίζει.

— Μὴν ἔπιες καὶ σήμερον τὸ πρῶτ' κρατὶ; τὸν ἠρώτησα μετὰ σοβαρότητος.

— Ὁχι, βεβαίως ὄχι... ἔχω νὰ σὲ εἰπῶ ἕνα μὲγάλον πολιτικὸν μυστικόν. Τὰ Ἑνωπαικὰ κράτη, ὅλα κλίνουν πρὸς τὸ δημοκρατικὸν σύστημα. Θὰ... θὰ (ἐνταῦθα ὠμίλει ταπεινότερον) θὰ τὰ πικνωώσω, θὰ τὰ συμπικνωώσω, καὶ θὰ κάμω τὴν Ἑνωπὴν μίαν δημοκρατίαν με δώδεκα προέδρους... Ἀκούεις;... Ἡ ἄθανασία, τὸ μέλλον... ἡ ἐγγνωμοσύνη τῶν λαῶν... Ἐλπίζω ὅτι δὲν θὰ με προδώσῃς...

— Ὁχι βέβαια.

— Ἀλλ' ἄς ἔλθω εἰς τὰ εἰδικά μου. Θὰ σὲ εἰπῶ διὰ τί σὲ ἐπροσκέλευσα.

— Ἐλασμένῃς ὅτι ἦλα μόνος; μου.

Ἀλλ' αὐτὸς ἐξηκολούθησε·

— Πάντοτε εἶχα εὐκρινῆ φίλιαν πρὸς σὲ, ὁ ὅποιος δὲν με ἐξήτησες ποτὲ τίποτε, καὶ ἐμεινας φίλος μου σταθερός.

Καὶ ἔκλαυσον ἐκ νέου. Ἐγὼ δὲ πόσον ἐλυποῦμαι τὸν εὐγενῆ, τὸν εὐφύστατον ἐκείνον Σταφύρ. Ἐπὶ τέλους μ' ἐπρότεινε νὰ ὑπάγω πρὸς σὺς εἰς Πετροῦπο-

λιν, εἶπεν ἀρρήτα θέματα. εἶδεν ὅτι δὲν ἀπικρινόμενος, ἐστάθη. Ἐπειτα ὠχρίασεν ὡς νεκρὸς, ἐσπείθη, ἤρπυρασε, περιήλθεν εἰς τὸ διωμάτιον καὶ ἀνέκραξεν·

— Ἰ, ἰατρὲ! τὸ βλέπω... τὸ βλέπω...

Καὶ ἐλειποθύμωσε. Τὴν ἐπιούσαν ἔμαθον ἐκ τῶν ἐφημερίδων ὅτι ἐγένετο αὐτόγειο (*), ἐπίστευσα δὲ καὶ πιστεύω πάντοτε ὅτι ἀναλαδὼν ἐπὶ μικρὸν τὰς φρένας ἐνόησε τὴν κατάστασίν του, καὶ ἐπροτίμησε νὰ φωνεθῇ μᾶλλον παρὰ νὰ ἐπιζήσῃ εἰς τὸν θάνατον τοῦ λογικοῦ του.

Ἔἴθε αἱ λεπτωμέρειαι αὐταὶ νὰ χρησιμεύσωσι εἰς διδασκαλίαν καὶ παράδειγμα! Οὕτω ἔζησε, καὶ οὕτω ἀπέθανεν εἰς τῶν ἐπιφανεστάτων ἀνδρῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Μόνον ἀμάρτημα ἔχων ὅτι καταφρόνει τὴν ἀγνότητα τῶν ἀπολαύσεων τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου, καὶ μόνον ἐλάττωμα ὅτι ἐπαθύμει νὰ ἀναβαίη πάντοτε, νὰ δεσπόζῃ καὶ νὰ θριαμβεύῃ. Ὁ Σταφύρ, οὗτινος τὸ ὄνομα ἐτιμᾶτο κατὰ πᾶσαν τὴν Ἑνωπὴν, κατεδίκασε μόνος ἐαυτόν εἰς βίον ἀληθοῦς δεσμώτου ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ ἀνθρώπων νὰ κατακτήσῃ καὶ νὰ διατηρήσῃ τὴν δάφνην τῆς πολιτικῆς φιλοδοξίας, κατηνάλωσε τὴν βίον καὶ καταστρέψε τὰς φρένας του· καὶ κατακατῶν τὴν ἀληθῆ εὐτυχίαν χάριν φαντασιώδους ἀγαθοῦ, ἔπεσε ἀπὸ τοῦ ὕψους τῆς δόξης ὡς ἀσθενὴς πτηνὸν πλιγνὲν ὑπὸ κεραυνοῦ. Μάθημα τρομερὸν ἐγγραγαχθὲν διὰ πυρὸς καὶ αἱμάτων εἰς τὴν μνήμην μου. Ἦ, σέξ φιλόδοξοι, εἰς αὐτὴν τὴν φύσιν δὲν ἐπεδαφίλευσε τὰ προτερήματα τοῦ Σταφύρ, ἰδοὺ τί περιέχουσι καὶ τί κρύπτουσιν ἡ γλυκεῖα δημοτικότης, ἡ ἀπατηλὴ φήμη, ἡ δημοσία ἐξουσία, ἡ τόσον γοητεύουσα τοὺς ἀνθρώπους.

ΠΥΡΑΜΙΣ ΟΦΕΩΝ.

—οοο—

Ὁ Κ. Μελουέ, ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν ναυτικῶν ἐπὶ Ἀλοδοχικοῦ III τῆς Γαλλίας διηγείται ἐν τοῖς ὁπο-

(*) Τὸ μὲν πρῶτον μέρος τῆς διηγήσεως ταύτης φαίνεται ἐναπαρέμμενον εἰς τὸν Κάνιγκ, τὸ δὲ δεύτερον καὶ τελευταῖον εἰς τὸν λόρδον Καστλερπὴ. Ἀλλ' ὁποιοσδήποτε καὶ ἐν εἶναι ὁ πολιτικὸς φῆρη ὄντινα ἐξεκινῆσιν εἰς τὴν διηγήσει, δὲν ἀμριβᾷλλομαι περὶ τῆς ἀληθείας. Τὸ ἔβηρον τοῦτέστι ὡς καὶ ὅσα προεδημοσιεύσαμεν ἢ καὶ θέλομεν δημοσιεῖσαι τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως ἐγέννησαν, καθὰ προείπαμεν, πολλὰ παρενόησαν ἐν ἰαγγλῆ, καὶ πολλὰ οἰχομένους καταξένωσάν ἐλασίου τῆς ἀδικασίας τοῦ γραψάντος. Αἱ εἰρήνης βίαις μετεχειρίζεται ἢ συγγραφεὺς εἶναι ἀλλοθύνεται. Ὁ Chatham ἀπέθανε καταφανῆς ὑπὸ τῶν βουλευτικῶν πότων· ἔπεσον ἄλλοις ἐνθ' ἀπῆγγελλε τὸν τελευταῖον αὐτοῦ λόγον εἰς τὴν Γερουσίαν. Τοῦ Sheridan καὶ Burke ὁ νοῦς εἶχεν ἔκαθενήσει ὅτι ἀπέθανον· ὁ Castlereagh καὶ ὁ Samuel Romilly ἠτύχονεθῆσαν, ὁ δὲ Canning ἀπέθανε κατατηχόμενος ὑπὸ πολιτικῶν μεριμνῶν.

Pyramis Ofeon.

μνήμασιν αὐτοῦ περὶ τῶν ἐν Γουιάνην ὄφρων τὸ ἐξῆς περιεργον, τὸ ὁποῖον παριστᾷ καὶ ἡ παρατιθέμενη εἰκὼν.

« Βίς τὰς πεδιάδας τοῦ Ἰρακώβου παρέστην εἰς θαυμασιώτατον ἄμα δὲ καὶ τρομερώτατον θέαμα· εἰ δὲ καὶ δὲν εἶναι ἀγνωστον εἰς τοὺς κατοικοῦντας ἐν Γουιάνη, δὲν μοι φαίνεται ὁμοίως νὰ περιέγραψεν αὐτὸ ἄλλος περιηγητὴς. Ἱμεθα δέκα ἐφίπποι, ἐξ ὧν δύο ἐπροπορεύοντο ἵνα ἀνερευνοῦσι τὰς διόδους, διότι ἠγάπων νὰ περιτρέχω τὸν τόπον ἐκ διαφόρων μερῶν, καὶ νὰ πλησιάζω εἰς τὰ μεγάλα δάση. Εἰς τῶν δύο μεθῶν οἱ τινες ἐπροπορεύοντο ἐπανελθόν μετὰ σπουδῆς ἔκραξε μακρόθεν· « Ἕλθετε, κύριε, νὰ ἰδῆτε ὄφιδιαν σωρευμένα. » Καὶ ἐδακτυλοδείκτει ἄκρον ὁμοιάζοντα σωρὸν ὀφίων. Ὁ δὲ Κ. Παρθίλ μοι εἶπε· « Θὰ εἶναι βέβαια ὄφιδιαι τὰ ὁποῖα μετὰ μὲγάλαν θέβλαν συσχετῶμενα ἐπισωρεύονται· τὸ ἦκουσα πολλάκις ἀλλὰ δὲν τὸ εἶδον· νὰ ὑπάγωμεν με προσοχὴν· δὲν πρέπει νὰ πολυπλασιάσωμεν. » Ἐνθ' δὲ ἐπροχωροῦμεν, εἶχον τοὺς ὀφθαλμοὺς προσηλωμένους εἰς τὴν πυραμίδα, φαινομένην ἀκίνητον· ἀλλ' ὅτε ἐφθάσαμεν δέκα ἢ δώδεκα πόδας ἀπ' αὐτῆς, καὶ ἂν ἠθέλαμεν νὰ διαδώμεν, οἱ ἔπποι πτοηθέντες δὲν ἤθελον ὑπακούσει. Αἰφνης ἡ πυραμὶς ἐταράχθη, σιγῆμοι τρομεροὶ ἤκούσθησαν, καὶ χιλιάδες ὄφρων, προτεινάντες τὰς ἀποτροπαίους κεφαλὰς, ἐδείκνυν πρὸς ἡμᾶς τὴν γλῶσσαν καὶ τοὺς ἀστρακηθόλους αὐτῶν ὀφθαλμοῦς. Ὁμολόγω ὅτι πρῶτος ὠπισθοδρόμησα· ἰδὼν ὁμοίως ἐτι ἡ φοβερὰ ἐκείνη φάλαγξ δὲν μετεκινεῖτο, καὶ ὅτι ἐφαίνετο προτιμῶσα τῆς ἐπόδου τὴν ἀμυναν, ἐστράφην περὶ αὐτὴν ἵνα παρατηρήσω τὴν παραταξιν, πανταχόθεν παρασκευασθεῖσαν κατὰ τοῦ ἔχθρου.

Ἐκείθεν τότε τίς βρα ἦτο ὁ σκοπὸς τῆς τοιαύτης συναθροίσεως, καὶ ἐσυμπέρανα ὅτι τὸ εἶδος ἐκεῖνο τῶν ὄφρων θὰ ἐφοβεῖτο μέγαν τιμὴν ἐχθρὸν προσεγγίζοντα, καὶ ὅτι συνηθροίζοντο οὕτω εἶπε ὅπως ὀρμήσωσι κατ' αὐτοῦ εἴτε ὅπως ἀντιπαραταχθῶσιν ἀβροοί. Κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην θὰ ἐκφράσω γνώμην τολμηρὰν μὲν, τὴν ὁποίαν ὁμοίως δικαιολογοῦσι πολλοὶ μου παρατηρηταὶ· εἰς τὸν νέον κόσμον τῶν ζῶων ἡ ἐμφυτος ῥοπή καὶ ἡ κοιωνικὴ σχέση εἶναι μᾶλλον ἀνεπτυγμέναι τῆς τῶν ἀνθρώπων. Ἐπειδὴ τὰ δάση καὶ ἡ ἐρημία δὲν περιορίζουσι διόλου τὴν ἐλευθερίαν των, τὰ ζῶα τοῦ αὐτοῦ εἴδους συνέρχονται καὶ συγκοινωνοῦσιν ἑυκολώτερον· τὰ ζῶα μάλιστα τὰ ἐντελέστερον ὀργανισμένα αἰσθάνονται, ὡς φαίνεται, ζωηρότερον τὴν ἀνάγκην τῆς κοινῆς συμπτῆσεως καὶ βοηθείας. »

ΛΕΥΚΟΚΕΦΑΛΟΙ ΑΙΤΟΙ.

—οοο—

Ἡ μεγίστη δύναμις, ἡ τόλμη, ἡ γενναϊότης καὶ ἡ ἀταραξία τῶν ὀρνέων τούτων, ὡς καὶ ἡ ἀπραιμίλος ἰσχύς τῆς πτήσεως αὐτῶν, ἀναδεικνύουσι τὸ εἶδος τῶν λευκοκεφάλων αἰτῶν πέντη χωριστῶν ἀπὸ τοῦ τῶν ἄλλων αἰτῶν. Βάν, πλὴν τῶν ἀρετῶν τούτων, εἶχον καὶ τὴν προκίρρεισιν γενναίαν, θὰ ἦσαν βεβαίως τύπος εὐγενείας· ἔχουσιν ὁμοίως τὴν χαρακτῆρα θηριώδη, δεσποτικόν, τυραννικὸν μᾶλλον καὶ αἰμοδόρον.

Ἴνα ἐκτιμῆσῃς κάλλιον τὸ ὄρνειον τοῦτο, ἐλθὲ

(*) Ὅλοι παρεφρονήσαμεν ἅπας.

μετ' ἐμοῦ, φιλιτατε ἀναγνώστα, εἰς τὸν ποταμὸν Μισισσσίπην. Ἄφες τὴν λήμβον σου νὰ παρασύρεται ἡρέμα ὑπὸ τοῦ ρεύματος ὅταν περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ χειμῶνος, ἐρχῶνται φάλαγγες πτηνῶν ὕδαταιων, φευγόντων τὰς ἀρκτικές χώρας καὶ ζητούντων κλίμα θερμότερον. Ἰδοὺ πρὸς τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ ὁ ἀετὸς κάθηται ἐπὶ τῆς ἀνωτέρας κορυφῆς τοῦ ὑψηλοτέρου τῶν δένδρων. Ὁ ἔμπροσθεν αὐτοῦ ὀφθαλμοὶ πλανᾷται καθ' ὅλον τὸν ἀπέραντον ὄριζοντα, καὶ τὸ ὄψος αὐτοῦ ἀκροάζεται μετὰ προσοχῆς καὶ τὸν ἀπώτατον ἦχον. Ἐνίοτε βλέπει τὸ βλέμμα καὶ ὑπὸ τοῦ πόδα αὐτοῦ, φοβούμενος μὴ διαφύγῃ καὶ ὁ ἐλάχιστος νεβρός. Ἢ σύντροφος αὐτοῦ κάθηται εἰς τὴν ἀπέναντι ὄχθην, καὶ ὁσάκις βλέπῃ παρατεινομένην τὴν ἠσυχίαν, ἀφίσει φωνὴν συνιστάσαν αὐτῇ ὑπομονήν· τὸ γινωσκὸν τοῦτο σημαίον ἀκούσαν τὸ ἄρρην, ἀνοίγει ὀλίγον τὰ μέγιστα αὐτοῦ πτερά, κλίνει ἐλαφρῶς τὸ σῶμα πρὸς τὰ κάτω, καὶ ἀποκρίνεται δι' ἄλλης φωνῆς ὁμοιοζούσης καγχασμῶς παράφρονος· καὶ εὐθὺς ἀναλαμβάνει τὴν πρώτην στάσιν, καὶ ἐπανέρχεται ἠσιωπῇ. Πάππια παντός εἶδους διαβχίνουσιν ἀγεληδόν, ἀλλ' ὁ λευκοκέφαλος ἀετὸς οὐδὲ στρέφει τὸ βλέμμα πρὸς αὐτάς, διότι δὲν εἶναι ἀξίαι αὐτοῦ. Αἰφνης φωνὴ τραχεῖα, φωνὴ κύκνου ἠκούσθη, μακρὰν μὲν ἐστὶ ἀλλ' ἐργασμένου· καὶ ἀμέσως ἄλλη φωνὴ ὀξυτάτη, τοῦ θήλεος αὐτοῦ, προσηκτικὸς ὅσον καὶ ὁ ἄρρην, διασχίζει τὸν ἀέρα. Ὁ ἄρρην συνταράσσεται ὄλος, καὶ διὰ τοῦ ράμφους, βοηθούμενος καὶ ὑπὸ τῶν μυῶνων τοῦ δέματος, τακτοποιεῖ τὰ πτερά αὐτοῦ. Ἐν τούτῳ ἰδοὺ ἔφρανη ὁ λευκὸς ἀεπεπόρος, προτεινὼν μακρὸν καὶ χιονώδη τραχηλόν, καὶ ὡς ὁ ἐχθρὸς προσεκτικῶν στρέψων πανταχοῦ τὸν ὀφθαλμόν· αἱ πλατεῖαι αὐτοῦ πτέρυγες φαίνονται φέρουσαι δυσκόλως τὸ βῆρος τοῦ σώματος, εἰ καὶ πλήττουσιν ἀκαταπαύστως τὸν ἀέρα· φαίνεται δὲ τούτῳ κεκοπιτικῶς, ὥστε τῶνων τοὺς πόδας πρὸς τὴν οὐρανὸν ὑποστηρίζει αὐτήν. Ἐνῶ ὁ κύκνος πλησιάζει νὰ υπερβῇ τὸ αἰματότρονον ζεύγος, ἐτοιμασθεὶς ἤδη πρὸς θῆραν ὁ ἄρρην ὀρμαῖ ἀφίσει φωνὴν τρομεράν· ὁ κύκνος ἀκούει ἔντρομος, διότι φοβεῖται αὐτήν πλέον καὶ τοῦ φοινικοῦ πυροβόλου.

Ἰδὲ τὴν δύναμιν τοῦ λευκοφύρου αὐτοῦ· διασχίζει τὸν ἀέρα ὡς διάττων ἀστὴρ, καὶ ὡς ἀστραπὴ ταχὺς ὀρμαῖ κατὰ τοῦ τρέμοντος κύκνου, ὅστις διὰ διαφορῶν ἐξελιγμῶν ἀγωνίζεται νὰ διαφύγῃ τοὺς ὄνυχας τοῦ ἐχθροῦ. Ἀναβαίνει, καταβαίνει, προσποιεῖται καὶ προσπαθεῖ νὰ βυθισθῇ εἰς τὸν ποταμόν· ἀλλ' ὁ ἀετὸς ἐμποδίζει αὐτόν, διότι πρὸ πολλοῦ γινώσκει ὅτι διὰ τοῦ στρατηγήματος τούτου ἐνδέχεται νὰ σωθῇ. Βιάζει λοιπὸν αὐτόν νὰ μὲνη εἰς τὸν ἀέρα καὶ ζητεῖ νὰ πληγώσῃ τὴν κοιλίαν του. Μετ' ὀλίγον ἀπελπίζεται ὁ κύκνος· αἱ δυνάμεις του ἐξασθενοῦσι, καθόσον ἀυξάνει ἡ γενναϊότης καὶ ἡ ἐνέργεια τοῦ ἀντιπάλου. Καὶ ὁμως καταβάλλει τελευταίον ἀγῶνα· φεύγει· ἀλλ' ὁ ἀετὸς ἐκμηκεὶς καταφέρει πληγὴν καιρίαν εἰς τὴν πτέρυγα τοῦ ἐ-

ναντίου, καὶ περιπτυσσόμενος αὐτὸν μετ' ἀκαταμάχτου δυνάμεως κρημνίζει πλαγίως εἰς τὴν πλησιέστεραν ὄχθην.

Ἐννὸς μετὰ τὸν θρίαμβον παρατήρησον, ἀναγνώστα, τὴν θρηωδίαν τοῦ ὄρνθου τούτου. Καταπατεῖ τὸν νικηθέντα ἐχθρὸν διὰ τῶν ἰσχυρῶν αὐτοῦ ποδῶν, καὶ βυθίζει τὸ ἔξω αὐτοῦ ῥάμφος εἰς τὰ βάθη τῆς καρδίας καὶ τῶν πτεράγγων τοῦ ἐκπνεόντος κύκνου· γογγύζει ὑπὸ χάρως βλέπων τὴν τελευταίαν ἀγωνίαν τοῦ θύματος του. Ἐν τούτῳ ἡ σύντροφος αὐτοῦ βλέπει προσεκτικῇ καὶ τὴν ἐλαγίστην κίνησιν τοῦ ἄρρηνος. Μὴ ἀπόρει ἔαν δὲ ἐβοήθησεν αὐτόν ἐν καιρῷ τῆς πάλης, διότι ἐγνώσκεν ὅτι μόνος ὁ κύκνος αὐτῆς καὶ δεσπότης ἦτο ἱκανὸς νὰ καταβάλλῃ τὸν ἐχθρὸν. Ἰδοὺ ὁμως αὐτὴ ἀναπτύσσουσα τὰς πτέρυγας καὶ ὀρμῶσα πρὸς τὸ θῆμα, οὐτινος τὴν καρδίαν κατασπαράσσουσιν ἀμφοτέροι μεθυσκόμενοι διὰ τοῦ αἵματος.

Ἄλλοτε ὅτε τὸ ζεύγος τῶν ἀετῶν ἀναζητοῦν θῆραν, ἀνακαλίπτει γῆνα, πᾶπτιον ἢ κύκνον φεύγοντας πρὸς τὴν λίμνην, μεταχειρίζεται στρατήγημα ἀξίον σημειώσεως. Γινώσκοντας ὅτι τὰ ἐνυδρὰ πτηνὰ καταποντίζονται ἐν ἀποφύγῳι τὰς προσβολὰς τῶν ἀετῶν, ἀνυψόνονται εἰς τὸν οὐρανόν, ὑπεράνω τῆς λίμνης, οὐχὶ ὁμως ὁμοῦ ἀλλὰ μεμακρυσμένοι ἀπ' ἀλλήλων. Μετὰ ταῦτα ὁ ἕτερος αὐτῶν καταβαίνει μετὰ μεγίστης ταχύτητος πρὸς τὸ πτηνόν, τὴ ὅποιον μαντεύθῃ τὸς σκοπούς τοῦ ἐχθροῦ βυθίζεται. Ὁ ἀετὸς ἀνυψοῦται τότε καὶ ἀπαντᾷ καὶ ὄδον τὸν σύντροφόν του, ὅστις ὀρμαῖ κατὰ τοῦ πτηνοῦ τὴν στιγμὴν αὐτὴν καθ' ἣν ἐπανέρχεται εἰς τὴν ἐπιφάνειαν ἵνα ἀναπνεύσῃ, καὶ τὸ βιάζει νὰ βυθισθῇ ἐκ νέου. Οὕτω ἀμφοτέροι οἱ ἀετοὶ καταδιώκοντες τὸ πτηνὸν ἀλληλοδιαδόχως, καὶ μὴ ἐπιτρέποντες αὐτῷ νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ὕδατος τὴν κεφαλὴν ἵνα ἀναπνεύσῃ, καταποντοῦσιν αὐτό, καὶ τὸ ἀναγκάζουσι νὰ διεθυνθῇ κολυμβῶν πρὸς τὴν ὄχθην ἵνα κομβῇ μετὰ τῶν θαλάσμων. Εἰς μάτην ὁμως ἀγωνίζεται τὸ ταλαίπωρον! διότι οἱ ἀετοὶ παρακολουθοῦντες πίπτουσι κατ' αὐτοῦ ἄμα πλησιάζοντες εἰς τὴν ὄχθην καὶ τὸ φονεύουσι.

Τὸ φθινόπωρον ὁμως καὶ τὸ ἔαρ μεταχειρίζονται μεθόδους πρὸς πορισμὸν τροφῆς ἧτρον ἀξίως ὄρνθου τοιαύτην ἰσχὺν ἔχοντος. Ἄμα φανέντος τοῦ αἰλιουτοῦ ἱέρακος, ὁ λευκοκέφαλος ἀετὸς τὸν καταδιώκει ἐν ἀρπάσῃ τὴν θῆραν τὴν ὅποιαν αὐτὸς μετὰ πολλοῦ κόπου ἀπέκτησε. Καθήμενος ἐπὶ κορυφῆς ὑψηλῆς κατασκοπεῖ πᾶσαν κίνησιν ἐκείνου. Ὃταν δὲ ἴδῃ αὐτόν ἀνερχόμενον ἀπὸ τῆς λίμνης ἢ τῆς θαλάσσης καὶ κρατοῦντα ἰχθύν, ὀρμαῖ ἀπειλητικῶς, καὶ ἐκείνος ἐπιθυμῶν νὰ σωθῇ ἀφίσει τὸ θρηρευτόν· ὁ δὲ ἀετὸς, καταμετρήσας ἤδη διὰ τοῦ βλέμματος τὴν ταχύτητα μετ' ἣς πίπτει ὁ ἰχθὺς ὀρμαῖ, τὸν ἀρπάζει καὶ τὸν μεταφέρει εἰς τὸ δάσος ὅπου καταβροχθίζει αὐτόν. Ἐνίοτε ἀλιεῖται καὶ αὐτοπρῶσπως ὁ λευκοκέφαλος ἀετὸς, ὡς εἶδον ἐδίαισι ὀφθαλμοῖς. Ἄλλὰ καὶ χοιρίδια, καὶ ἀρνία, καὶ νεβροὺς ἐλάφων κατατράγουσι, καὶ πᾶν εἶδος θη-
νίου.

Ἄετος λευκοκέφαλος.

σimalου, ἀποδιώκοντες τοὺς ἐξ αὐτοῦ τρεπομένους κύκνας, γύπας, καὶ λοιπὰ σαρκόβορα ὄρνεα. Καταδιώκουσι δὲ τοὺς γύπας καὶ ἀναγκάζουσιν αὐτοὺς νὰ ἐξεμέσωσιν ὅτι ἔχουσιν εἰς τὸν στόμαχον ἵνα τὸ φάγωσιν αὐτοί.

Ἐγὼ δὲ εἶδον παρὰ τὸν Μισισσσίπην καὶ τὸ περίεργον τοῦτο· πολλοὶ γύπες καταβροχθίζον τὸ πτωμα ἵππου· ἰδόντες δὲ αὐτὸν διαβαίνοντα διεσκορπίσθησαν ἀμέσως ὅλοι· ἀλλὰ μετὰ αὐτῶν ἦτο καὶ τις ὅστις μὴ προφθάσας νὰ καταπῇ ἐν ἔντερον, συμπάρεσυρεν αὐτό περὶ τὸ ἐν μέτρον κρεμασμένον ἀπὸ τοῦ ράμφους του. Ὁ ἀετὸς παρατήρησας τὸ ἔντερον τρέχει καὶ ὀρμαίει τὴν κρεμασμένην θῆραν, καὶ σφύει τὸν ταλαίπωρον γύπα· ἐπὶ τέλους πίπτουσιν ἀμφοτέροι κατὰ γῆς ὁ ἀετὸς φονεύει τὸν γύπα, καὶ καταπίνει τὸ γλυκύτατον ἔντερον. Τίνες λέγουσιν ὅτι καὶ παιδία καταδιώκουσιν οἱ ἀετοὶ οὕτοι.

Του διαταράχθησαν ὑπὸ λυπηροτάτων συμβεβηκτων. Χάρις εἰς τὰς ῥαδιουργίας τῆς Τουρκίας, οἱ Ἀρούσοι ἐπανέστησαν κατ' αὐτοῦ. Μία μερὶς Μαρωνιτῶν ἔλαβε δυστυχῶς μέρος εἰς τὴν ἐπανστασίαν ταύτην. Ἡ πύλη, ὑποστηρικαμένη ὑπὸ τῆς Ἀγγίλιας, ὠφελήθη ἀπὸ τῶν αἱματηρῶν τούτων ταρχῶν, ὅπως καταστρέψῃ τὴν παλαιὸν ὀργανισμόν τοῦ ὄρου καὶ λάβῃ τὴν ἐξουσίαν εἰς τὰς κερκοποιὰς χεῖρας αὐτῆς. Ἐπομένως τὸ ἀξίωμα τοῦ υπερτάτου τοῦ ὄρου ἀρχηγοῦ τοῦ ἔθρου καθήργηθη ἀμέσως μετὰ τὴν ἐκ Συρίας ἀποχώρησιν τοῦ Ἰβραήμ. Ὁ πασὴς τῆς Σαΐδας (Σιδῶνης) ἔλαβε τὴν υπερτάτην ἀρχὴν. Διὰ δὲ τὴν ἐσωτερικὴν διοίκησιν διορίσθησαν δύο καίμακάμα, εἰς Μαρωνίτης διὰ τοὺς Μαρωνίτας, καὶ εἰς Ἀρούσος διὰ τοὺς Ἀρούσους. Ὡς εἶδος, διὰ τοῦ μέτρου τούτου καθιερώθη ἡ διαίρεσις τῶν φυλῶν ὡς ἀρχή, ἀρχὴ καταστρεπτικῆ, ἐφαρμοσθεῖσα καθ' ὀλοκληρίαν, διότι καὶ εἰς τὰ μικρότερα μικτὰ χωρία, εἰς τὰ ὅποια κατέκουν καὶ Μαρωνίται καὶ Ἀρούσοι, διορίσθησαν δύο Βεκλῆται, ἐξ ἀμφοτέρων τῶν φυλῶν.

ΣΥΡΙΑΚΑ.

(Συνέχ. ὅτε φυλ. δ. 254.)

Ὁ Βασίλης ἐκ τῆς οἰκογενείας τῶν Σχεχῶν ἦτο τότε ἐμίρης τοῦ ὄρου. Οὗτος ἐδιοίκησεν ἐπὶ τριάκοντα ἔτη τὸν Λίβανον μετὰ νοημοσύνης καὶ σταθερότητος, καὶ ἠγωνίσθη ὑπὲρ τοῦ Μεχμέτ Ἀλή. Ἢ ἐξουσία αὐτοῦ ἐπῆσε μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τῶν Αἰγυπτίων, καὶ ἠναγκάσθη μάλιστα ν' ἀποσυρθῇ εἰς Μελίτην. Τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς ἡγεμονίας

αὐτοῦ διαταράχθησαν ὑπὸ λυπηροτάτων συμβεβηκτων. Χάρις εἰς τὰς ῥαδιουργίας τῆς Τουρκίας, οἱ Ἀρούσοι ἐπανέστησαν κατ' αὐτοῦ. Μία μερὶς Μαρωνιτῶν ἔλαβε δυστυχῶς μέρος εἰς τὴν ἐπανστασίαν ταύτην. Ἡ πύλη, ὑποστηρικαμένη ὑπὸ τῆς Ἀγγίλιας, ὠφελήθη ἀπὸ τῶν αἱματηρῶν τούτων ταρχῶν, ὅπως καταστρέψῃ τὴν παλαιὸν ὀργανισμόν τοῦ ὄρου καὶ λάβῃ τὴν ἐξουσίαν εἰς τὰς κερκοποιὰς χεῖρας αὐτῆς. Ἐπομένως τὸ ἀξίωμα τοῦ υπερτάτου τοῦ ὄρου ἀρχηγοῦ τοῦ ἔθρου καθήργηθη ἀμέσως μετὰ τὴν ἐκ Συρίας ἀποχώρησιν τοῦ Ἰβραήμ. Ὁ πασὴς τῆς Σαΐδας (Σιδῶνης) ἔλαβε τὴν υπερτάτην ἀρχὴν. Διὰ δὲ τὴν ἐσωτερικὴν διοίκησιν διορίσθησαν δύο καίμακάμα, εἰς Μαρωνίτης διὰ τοὺς Μαρωνίτας, καὶ εἰς Ἀρούσος διὰ τοὺς Ἀρούσους. Ὡς εἶδος, διὰ τοῦ μέτρου τούτου καθιερώθη ἡ διαίρεσις τῶν φυλῶν ὡς ἀρχή, ἀρχὴ καταστρεπτικῆ, ἐφαρμοσθεῖσα καθ' ὀλοκληρίαν, διότι καὶ εἰς τὰ μικρότερα μικτὰ χωρία, εἰς τὰ ὅποια κατέκουν καὶ Μαρωνίται καὶ Ἀρούσοι, διορίσθησαν δύο Βεκλῆται, ἐξ ἀμφοτέρων τῶν φυλῶν.

Τοιουτοτρόπως ἡ Τουρκία ὠργάνισεν οὕτως εἰπεῖν καὶ παρεσκεύασεν εἰς πόλεμόν ἀέναον τὸ πνεῦμα τῆς ἀντιῆλις τῶν δύο σημαντικωτέρων φυλῶν τοῦ Λιβάνου. Ἢ τούρκικὴ ῥαδιουργία προσεπάθησε διὰ παντός μέσου νὰ ὠφελήθῃ ἀπὸ τῶν ἐλλείψεων καὶ τῶν σφαλμάτων τῶν Μαρωνιτῶν, τῶν μετ' αὐτῶν συνοικούντων καθολικῶν καὶ ὀρθοδόξων Χριστιανῶν, καὶ ἰδίως τῶν Ἀρούσων, ἵνα προκαλῇ περιοδικῶς αἱματηρὰς διενέξεις μετὰ αὐτῶν. Ὁ σκοπὸς τῆς Πύλης ἦτο νὰ καταστρέψῃ ἐν τῇ Λιβάνῳ πᾶν λείψανον ἀνεξαρτησίας, ἵνα καταστήσῃ καὶ τὸ ὄρος Ἐρμαιὸν τῆς χρηματολογικῆς πλεονεξίας τῶν ὑκαλλήλων αὐτῆς. Μετὰ λύπης ὀφελω νὰ ὁμολογήσω, ὅτι οἱ χριστιανοὶ καὶ ἰδίως οἱ Μαρωνίται, ἐπέσαν πολλάκις εἰς τὰς παγίδας τῆς δουλείας ταύτης πολιτικῆς. Ἢ λυπηρὰ ἀποκλειστικότης τοῦ Μαρωνιτικοῦ κλήρου ἐβλαψεν πάντο-

τε καιρίως τοὺς Μαρωνίτας. Σημειωτέον ἡμῖς ὅτι ἡ ἀποκλειστικότητα τοῦ Μαρωνιτικοῦ κλήρου ὄφειλεται ἐν μέρει καὶ εἰς τὰς εἰσηγήσεις τοῦ Ρωμαιοῦ. Δυστυχῶς αἱ ἐνίοτε ἀπάνθρωποι αὐταὶ ἐνέργειαι τοῦ κλήρου δὲν περιστέλλοντο ὡς ἐπρέπεν ὑπὸ τοῦ Γαλλικοῦ Προξενείου, τὸ ὅποιον ἐξ ἴσου πάντοτε ἀποκλειστικὴν ἐπὶ τῶν Μαρωνιτῶν ἐπιφύραῖν. Ἰνδιδὼν εἰς τὰς εἰσηγήσεις καθολικῶν τινῶν κληρικῶν, ὁ Μαρωνιτικὸς κληρὸς ἐθεώρει δυσμενῶς πάντα ἑτεροδόξον οἰκοῦντα εἰς τὴν ὄρα. Ἡ ἐσφαλμένη καὶ ἀντιχριστιανικὴ αὐτὴ τάσις εἴπετο νὰ προξενήσῃ πολλά σκάνδαλα. Ἰδίως αἰ εἰς τὰ ὄρη τῶν Μαρωνιτῶν οἰκοῦντες ἑτεροδοξοὶ ἡμῶν, συμποσοῦμενοι εἰς 80,000 περίπου, ὑπέστησαν οὐκ ὀλίγους διωγμούς. Τοιοῦτον ἦτο τὸ ἀπέναντι παντὸς ἑτεροδόξου μίσος τοῦ Μαρωνιτικοῦ κλήρου, ὥστε παρέσυρεν αὐτὸν ἐνίοτε εἰς πράξεις αἰσχίστας. Ὁ ἄγγελος περιηγητῆς Γεώργιος Ῥοθινσὼν, ὅστις ἦτο εἰς τὸν Λιβάνον τῷ 1830, διηγείται, ὅτι ἐπισκέφη μεταξύ ἄλλων καὶ τὸ Μαρωνιτικὸν μοναστήριον τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου, καίμενον εἰς θέσιν ἐξαισιάν (1). Ἐξω τῆς πύλης τοῦ μοναστηρίου ὑπάρχει βαθύ ὑπόγειον ἀντρον. Ὁ Κ. Ῥομβήσων ἐπλησίονεν εἰς τὸ ἀντρον τοῦτο, ὅτε αἰφῶδες αἰμαγμα καὶ ρωαὶ ζωραὶ ἀκούσθησαν ἐξερχόμεναι ἐξ αὐτοῦ. Βρωτήσας δὲ τίμων ἦσαν αἱ φωναὶ ἐπιληροφόρηται παρὰ τῶν μοναχῶν, ὅτι κατέκλειον ἐκεῖ τοὺς φρονοβλαβεῖς. Προσέθηκα δ' ὅτι αὐτὴ μετεχειρίζοντο πάντας τοὺς πρόσερχομένους εἰς τοὺς διαμαρτυρομένους ἱεραποστόλους, θεωροῦντες αὐτούς ὡς πάσχοντας τὰς φρένας. Καὶ αὐτοὶ οἱ Οὐνίται ἢ Ῥωμαιοκαθολικοὶ καλούμενοι, οἱ ἀναγνωρίζοντες τὴν πνευματικὴν κυριαρχίαν τοῦ Πάπα καὶ τὰ πλεῖστα τῶν δογμάτων τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας, ἐδιώχθησαν πολλάκις παρὰ τοῦ Μαρωνιτικοῦ κλήρου. Τοιαύτη ἦτον ἡ ἀποκλειστικότης τοῦ κλήρου τούτου! Ἀεγὼ δὲ ὅτι ἦτο, διότι ὅτι αἱ τελευταῖαι συμφοραὶ, καὶ ἡ εὐγενὴς διαγωγὴ τῆς Ἑλλάδος, ἧτις λησμονήσασα τὰ δικαια αὐτῆς παράπονα διὰ τὴν κατὰ τῶν ἑτεροδόξων αὐτῆς διαγωγὴν τῶν Μαρωνιτῶν ἤλθε πρώτη εἰς βοήθειαν τῶν πασχόντων τῆς Συρίας χριστιανῶν παντὸς δόγματος, μετέβαλεν ὡς φρονῶ τὰς διαθέσεις ἐν τῷ Λιβάνῳ ὄρει. Ἡ Ἑλλάς ἔδωκε κατὰ τὰς τελευταίας ταύτας περιστάσεις μάθημα χριστιανισμοῦ, τὸ ὅποιον δὲν θέλει μείνει τῇ θεῖᾳ ἀρωγῇ ἀκαρπον ἐν τῇ Ἀνατολῇ.

Γ. Κ. ΤΥΠΑΛΔΟΣ (υἱός).
(* Ἔσεται συνέχειαι.)

(1) Νῆς τὸ μοναστήριον τοῦτο σώζεται σὺν ἀπὸ τῶν τυπογραφῶν, ἀλλ' ἀγνοῦντες, ὡς εἶπομεν ἀνωτέρω.

ΡΟΒΕΡΤΟΣ ΕΜΜΕΤ.

(Συνέχ. τῆς φ. 236 — 238.)

Ἡ διήγησις τοῦ Χρόνου ἐπιβεβαιωτικῶς ἀκουσῶς τὸν ὠραῖον τούτον λόγον τοῦ Οὐαριγκιανῶν* σὴ καταδυναστεία ἔχει πάντοτε ἐν ἐαυτῇ τὴν συναίσθησιν καὶ τὴν δειλίαν τοῦ ἐγκλήματος* ἡ ἀντίστασις εἰς τὴν τυραννίαν ἀναβιβάζει ἐρόθημα εἰς τὰς παρτίας· ἐκεῖνον ὅστις ἐπὶ τοῦ θρόνου καταπατεῖ αὐτήν. » — α. Οὐδέποτε θέλω λησμονήσει, λέγει ὁ μαρκήσιος Ἀ. Ἀρκιέρ, εἰς τῶν ἀξιοματικῶν τοῦ ἀγγλικοῦ στρατοῦ τοῦ καταπιεζαντος τὴν ἐπανάστασιν, τὴν στιγμὴν κατ' ἡμέραν, τὸ ἦθος ἔχον πληρεῖς χάριτος καὶ γλυκύτητος, ὁ ἔμμετ ἀνηγάθη καὶ προσεφέρθη τὴν πατρίδα αὐτοῦ τὴν ζώην του. Ὀλὼν οἱ ὀφθαλμοὶ ἐπληρώθησαν δακρύων* ἐξήλθομεν ὀλοφυρόμενοι, καὶ πρὸς στιγμὴν ἐπίστασα τὴν μὲν δικαιοσύνην αὐστηρὰν τὸν δὲ συνωμότην ἔξιου οἴκου. »

Ἦτο ἐνδεκάτη τῆς ἐσπέρας ὅτε ὁ Ῥοβέρτος ἐπέβη εἰς τὴν φυλακὴν. Ἰσταμάτησε πρὸ τῶν κληρικῶν τοῦ κελιοῦ εἰς ὃ ἦτο κλειόμενος ὁ κύριος Saint-John Mason, καὶ τῷ εἶπεν ὁ ἄβριον δὲ μὲ κρεμάσου. » Τὰ Χρονικὰ τοῦ Λορδίνου, ἐφημέρις τῆς κυβερνήσεως, ἐξιστοροῦντα τὰς τελευταίας αὐτοῦ στιγμὰς καὶ τὴν ἀποκεφάλισίν του, καίλουσι τὴν ἀμείωτον καὶ βέβηλον ἐλαφρότητα μετ' ἧς ὡμίλησε περὶ τοῦ προσεχοῦς τέλους αὐτοῦ. ὁ ἔμμετς μέχρι τῆς τελευταίας στιγμῆς, ὅτι ἐπὶ τὴν κατὰ τὴν χθεσινήν συνεδρίαν, τὴν αὐτὴν δεικνύων ἀναγγελίαν καὶ ἀσφάλειαν, ἐμπαιζὼν τὰς φρικώδεις περιστάσεις, αἰτῆσε τὸν περιεπέχον. Οὐδὲν ὀλιγότερον ἠμοιάζει τὴν γαλήνην ἀληθοῦς χριστιανοῦ. Ὁ Θεὸς ὁ μὲν φυλάξει ἀπὸ ἀνθρώπων ἔχόντων τὰς ἀρχὰς αὐτοῦ. Καὶ ὁμοῦ οὐδέποτε εἴδομεν ἀνθρώπον ἀποθνήσκοντα ὡς αὐτός. » Ἐνταῦθα παρατηρεῖται ὅτι παρὰ τοῖς νόμοις τούτοις Ῥωμαῖοι, κατὰ μίμησιν τῶν ἀρχαίων, ἡ θρησκεία οὖσα ἀντικειμένη εἰλικρινὸς σεβασμοῦ, εἶναι καὶ μέγα τῆς κυβερνήσεως ὄργανον. Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐπιμερίδα, ὁ Ῥοβέρτος ἔμμετ ἦτο μέγα ἀπίστος* ὁ λειτουργὸς τοῦ ἁγίου Βύαγγελίου, ὅστις κατὰ τὰς τελευταίας αὐτοῦ στιγμὰς τὸν παρεμύθη, ματαίως ἠγωνίσθη νὰ ἐπαναφέρῃ αὐτὸν εἰς ὀρθότερα φρονήματα καταπολεμῶν τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ὀρθῶν δόγμάτων ἢ ἐπιτοσίθη κατὰ τὴν ἡμερῶν. Ὁ Ῥοβέρτος ἐπὶ τέλους τῷ εἶπεν, ἡ εὐγνωμονῶ διὰ τὸν κόπον ἐν ἐλάβετε* εἶναι ὁμοῦ ἀνωφελὴς, διότι πρὸ πολλοῦ τὰ φρονήματά μου ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου εἶναι στερεὰ, ὥστε τὴν στιγμὴν ταύτην δὲν δύναμαι νὰ μεταβληθῶ. »

Μετὰ σπουδῆς ἐρωτᾷ τις πάντοτε ἐαυτὸν, ὅ ποίαν λύσιν ἔδωκεν εἰς τὴν ζινιγματώδη καὶ μυστηριώδη ἡμῶν εἰσαρμμένην νοὺς ἰσχυρῶς, καὶ μάλιστα

στα ἐὰν αὐτὸς ἐνοῦται μετ' εἰλικρινὸς ψυχῆς ἐκείνῃ νὰ θυσιασθῆ μέχρι μαρτυρίου. Ὁ Ῥοβέρτος ἔμμετ ἐν γενετῆς ἦτο διαμαρτυρούμενος καὶ μέλος τῆς καθεστῆκεως ἐκκλησίας* καὶ ὁμοῦ τῶν ἱστορικῶν τινες ἐθεθαιώσαν σὺν τοῖς Χρονικοῖς τοῦ Λορδίνου, ὅτι ἡ πίστις τοῦ νέου τούτου τῆς γαλλικῆς ἐπανάστασεως μαθητοῦ, ἦτο ἡ τοῦ Πλάτωνος καὶ τῆς Profession du Vicair Savoyard, ἐνός τῶν ὠραιότερων θρησκευτικῶν μνημείων ἄτινα ἀνήγειρον ἴσως χεῖρ ἀνθρώπου εἰς τὴν ἀμυδρὰν λάμπριν τοῦ λογικοῦ. Τοιαύτην ἔχοντες πίστιν καὶ τοιαύτην ἐλπίδα ἀπέθανον ἐν ταῖς κατ' ἡμέρας ἡμέραις πολλοὶ μαρτύροι τῆς ἐλευθερίας, ὁ Malesherbes, ὁ Ανδρέας Chénier, ὁ Bailly, ἡ κυρία Ῥολάνδ, καὶ ἄλλοι. Οἱ ἴταλοι διηγόνται ὅτι ὁ Μάριος Πιζάνο, ὅστις ἐκατατομήθη ἐν Νεαπόλει τῷ 1799, ἀνέγνω κατὰ τὴν τελευταίαν νόκτα τῆς ζωῆς αὐτοῦ πρὸς τοὺς συνδεδεμένους του, προυρισμένους καὶ τούτους νὰ ὑποστῶσι μετ' ἡμέρας ὀλίγας τὴν αὐτὴν τύχην, τὴν θεῖαν ἐκείνην ἀπαστροφὴν ἐν ἧ νομίζει τις ὅτι ἀνοίγεται εἰς ἡμᾶς, χάρις εἰς τὴν φωνὴν τῆς μεγαλοφυίας, ἡ ἀκτινοβολία πύλη ἀλλῆς ζωῆς.

Καὶ ὁμοῦ ὁ Θωμᾶς Μορ ἐν τοῖς ἀπομνημονεύμασιν αὐτοῦ, βεβαίως ὅτι ὁ Λόρδος Φίτζ Γεράλδος, ὡς καὶ ὁ νεὸς ἔμμετ, εὐτυχέστεροι τῶν τέκνων αἰῶνος ἀπίστου, ἐλάτρευον μὲν τὴν γαλλικὴν ἐπανάστασιν, ἀλλὰ συγχρόνως εἶχον καὶ πίστιν ἐνθερμῶν καὶ σταθερὰν εἰς τὰς ἀληθείας τοῦ χριστιανισμοῦ. εἰς πρὸς τὸν Ῥοβέρτον ἔμμετ, εἶναι βέβαιον, κατὰ τὰς διηγήσεις τῶν μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ φυλακῇ συμβιωσάντων (τὰς μόνας ἀξιοπίστους), ὅτι ἔμμετς ἀκλόνητος εἰς τὴν πίστιν τῆς νεότητός του.

Περὶ τὸ μεσονύκτιον ἐλθόντες παρέλαβον τὸν δεσμωτὴν ἵνα τὸν μετακομίσωσι δύο μίλια μακρὰν, προφασιζόμενοι ὅτι ἤθελον νὰ τὸν φέρωσι πλοῖον τοῦ μέρους τῆς ἐκτελέσεως τῆς ποινῆς. Ἡ ἀληθὴς ὁμοῦ αἰτία ἦτο ὅτι, ὁ λόγος αὐτοῦ μέγα προσενησας ἀποτέλεσμα, διήγειρε τὰ πάθη τοῦ λαοῦ. Φοβούμενοι ἀποστασίαν σκοπὸν ἔχουσαν τὴν ἀπελευθέρωσιν του, ὑπέθεσαν ἀσφαλεστέραν ἐν περιπτώσει προσβολῆς τὴν νέαν φυλακὴν. Ὁ Ῥοβέρτος παρεπονέθη ὅτι δὲν τὸν ἄφρονον ἡσυχον κατὰ τὰς ὀλίγας ὥρας, ἄς εἴσεται εἶχε νὰ ζήσει. Καὶ τῷ ὄντι εἶχον καταφορτίσει αὐτὸν μὲ ἀλύσεις καὶ μετὰ τοσαύτης κτηνωδίας καὶ τόσης ὀλίγης προσοχῆς, ὥστε τὸ αἷμα ἔρρεεν ἐν τῶν πληγῶν μελῶν του. Ὁ δεσμοφύλαξ τὸν ἀπῆλλαξε τῶν δεσμῶν καὶ τῷ ἔδωκε νὰ φάγῃ, ἔχοντα μεγίστην ἀνάγκην τροφῆς, διότι εἶχε μείνει νῆστις ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου ἀπὸ τῆς δεκάτης τῆς πρωῆς μέχρι τῆς ἐνδεκάτης τῆς ἐσπέρας. Ὁ δεσμοφύλαξ ἐξηκολούθησε, λέγει ὁ ἀγαποκριτὴς τοῦ Χρόνου, μεταχειριζόμενος αὐτὸν προσηνῶς μέχρι τῆς στιγμῆς κατ' ἡμέραν ὁ Ῥοβέρτος ἔμμετ εὐχαριστῶν αὐτὸν διὰ τὴν φιλανθρωπίαν του, ἀφῆκε τὴν φυλακὴν διευθύνθη εἰς τὴν λαμψροῦ.

Ἡ νεότης καὶ ὁ κόπος συνετέλεσαν ὥστε νὰ κοιμηθῆ ὕπνον βαθύτατον. Τὴν δὲ αὐγὴν τῆς ἡμέρας κατ' ἡμέραν ἐμελλε ν' ἀποκατασταθῆ, ἐνονάζισεν καὶ προσουχίθη* ἐξήγησε γάλα ὄπισθ' ἐπὶ ἐπίαν, ἀκούσθη. δὲ ἐγραψε πρὸς τὸν ἐν Ἀμερικῇ ἀδελφὸν του. Ἡ ἐπιστολὴ του ἐμπεριείχε τὸ σχέδιον τῆς ἐπανάστασεως. Ἐπεθύμει δὲ ἐνθερμῶς νὰ μάθῃ ὁ ἀδελφὸς του τὸ σχέδιον, διότι μόνος ἠδύνατο νὰ κινή κλύωσ περι τῶν σκοπῶν του καὶ τῶν αἰτίων δι' ἀπέτυχεν. Ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη ἐμπεριείχε πολλὰ λεπτομερεῖας. Ἐπιφόρτισε δὲ τὸν Κ. Οὐίγκαμ γοαρματὰ τῆς ἐπικρατείας ἐν Ἰρλανδίᾳ, νὰ τὴν διευθύνῃ εἰς τὸν ἀδελφὸν του ἐπιστελλας συγχρόνως αὐτῷ τὰ ἀκλόυθι (*).

Ῥοβέρτος ἔμμετ, τῷ Κυρίῳ Οὐίγκαμ.

Σεπτέμβριος 1808.

α. Κύριε,

ἢ ἔάν μοι ἐπιτρέπετο νὰ ἐξακολουθῶ τὴν ὑπερσπίσιν μου, ἡ πρόθεσίς μου ἦτο ὅχι μόνον νὰ ὁμολογήσω τὴν εὐγένειαν μετ' ἧς με μετεχειρίσθησαν, ἀλλὰ καὶ δημόσια νὰ ἀποδώσω δικαιοσύνην εἰς τὴν γλυκύτητα τῆς ἐνεστάσης διοικήσεως τῆς Ἰρλανδίας. Ἦθελον τὴν ὑπερσπίσιν ἐμὴν ἵνα μοι ἐπιτετραχθένον, διὰ τὴν ἀποδοθέναν πρὸς αὐτὴν κατηγορίαν ἐπὶ ἀμελείᾳ καὶ ἀνικανότητι, μὴ δυνήθεισαν νὰ ἀνακαλύψῃ συνωμοσίαν ἧτις ἐπρέπεν εἶ ἀνάγκης νὰ τῇ διαφύγῃ διὰ τὸν ἀπλοῦν λόγον τῆς βαθείας μυστικότητος. Ἦθελον μάλιστα ἐξηγήσῃ πῶς ἐν τῇ παρούσῃ καταστάσει τῆς πατρίδος μου ἡ διοίκησις αὐτῆ οὐδὲν ἠδύνατο νὰ προλάβῃ, ὅτι ἐξ ἐναντίας ὄφειλε νὰ ἐπισπέσῃ τὰς προσπάθειας μας ὅπως καταστρέψωμεν κυβερνήσιν περὶ τῆς ὁποίας δὲν ἔχω μεγάλην ἰδέαν. Νομίζω δὲ ὅτι ἐκτελεῶ καθήκον δραστήριος τῆς εὐκαιρίας ταύτης, ἢν μοι ἠρνήθησαν ἐν τῇ χθεσινήν συνεδρίᾳ, ὅπως ὁμολογήσω πᾶν ὅ,τι ἡ δικαιοσύνη ἀπαιτεῖ ἀπ' ἐμὲ ὡς ἀπὸ ἀνθρώπου, καὶ πᾶν ὅ,τι, τὸ συναίσθημα, δὲν προσβάλλει τὰς σταθεροτάτας ἀρχὰς μου ὡς Ἰρλανδοῦ. Εἰμὶ, κύριε, κτλ.

ο. ΡΟΒΕΡΤΟΣ ΕΜΜΕΤ.

Εἰς τῶν φίλων του, φυλακισμένους τότε ἐν Κιλμενὰμ, ἐπέτυχεν τῆς ἀδείας νὰ ἴδῃ αὐτὸν κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ θανάτου, καὶ ἐλθὼν εἰς τὸ δεσμωτήριον τὸν εὖρον ἐνησυχολημένον εἰς τὴν ἀνάγνωσιν προσευχῶν τῆς ἀγγλικανικῆς ἐκκλησίας. Ἐξοὺς τὸν ἠρώτησεν ὁ Ῥοβέρτος περὶ τῆς υἱίας τῆς μητρὸς του, πασχούσης ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς φυλακιστέως του. Ἡ ταλαίπωρος γυνὴ ὑπέσφρεν ὡς Ῥωμάια τὴν ἐξορίαν τοῦ πρωτοτόκου αὐτῆς υἱοῦ* αἱ ἐπιστολαὶ ἄς τῇ ἀπεῖδον τῷ 1778, ὅτι ἠχμαλωτίσθη, εἰσὶ κατανοητικώταται διὰ τὴν εὐκαλισθίαν καὶ τὸν φόβον μὴ ζήτησῃ τι ἐναντίον τῆς ἀξιοπρεπείας του.

(*) Ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Ῥοβέρτου πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ οὐδέποτε ἐστάθη εἰς τὸν πρὸς ἐν ὄρον, καὶ διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς κλάδῃς ἔμμετ μετὰ πικρίας παρεπονέθη.

α ἔσο ἥσυχος, ἔγραψεν, ἡ τιμὴ σου εἶναι ἐν ἀσφαλείᾳ ἐν ταῖς χερσὶν ἡμῶν, ὡς εἶναι εἰς τὰς σὰς. ὅτε ὁμοίως εἶδε τὸν νεώτερον καὶ τὸν μᾶλλον ἐπιστήθιον υἱὸν τῆς, τὸ καύχημα καὶ τὴν χαρὰν τῆς ζωῆς τῆς, καταδικασθέντα εἰς στυγερόν θάνατον, ἡ λύπη, ἡ ἀδικία, μέριμνα περὶ τῆς οὐδυνῆς τύχης του τὴν κατέστρεψαν· καὶ ἀπέθανε τρεῖς ἡμέρας πρὸ τῆς κατατομῆς τοῦ υἱοῦ τῆς. Ἀκούσας τὸν θάνατον τῆς μητρὸς του, ὁ Ροβέρτος ἐσιώπησεν ἐπὶ τινὰς στιγμὰς· ἀλλ' ἐπὶ τέλους εἶπε· α καλλίτερον ἐστὶν ὅτι πῶς ἐγένετο· β εἶτα στεναχῆς ἐπρόσθεσεν· α ἐλπίζω νὰ τὴν ἐπανιδῶ εἰς τὸν οὐρανόν. β Αἱ τελευταῖαι αὐταὶ λέξεις κατὰ φυσικὸν λόγον ἔφεραν τὴν ἑμιλίαν εἰς θρησκευτικὰ ἀντικείμενα· εἶπε δὲ πρὸς τὸν φίλον του ὅτι ὡμολόγει τὰ ἄρθρα τῆς πίστεως τὰ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ του διδασκόμενα. α Αἱ περὶ σωτηρίας ἐλπίδες του δὲν ἐστηρίζοντο εἰς οὐδεμίαν αὐτοῦ ἀξίαν, ἀλλ' εἰς τὴν θυσίαν τοῦ σωτήρος του, ὅστις ἀπέθανεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ, θάνατον ἐπονείδιστον. β Ἐπειτα διηγήθη αὐτῷ ὅτι ἀπὸ πρῶτας ἦλθον καὶ ἀφῆρσαν ἐκ τοῦ διαματίου του ὅλα τὰ κοπτερά ἐργαλεῖα· ἀλλ' ὅτι ἡ πρόνοια αὐτῆ ἦτο ἀνωφελες, διότι ἀπεδοκίμαζε τὴν αὐτοχειρίαν· ἐθεώρει δὲ ὡς τιμὴν καὶ ὡς προνόμιον τὸ ν' ἀποθάνη τις ὑπὲρ ὑποθέσεως ἰσθμῶν· ὡς πρὸς τὴν πρόληψιν δὲ τὴν θεωροῦσαν ἀτιμωτικὸν τὸν περιμένοντα αὐτὸν θάνατον, ὀλίγον ἐφρόντιζε, συλλογισόμενος ὅτι ὁ Ροβέρτος καὶ ὁ Ἄλγερον Σίδνεϋ ἀπέθανον εἰς τὴν λοιμητόμον καὶ διὰ τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν. Ἀκολουθῶνς ἐπαυλῶν εἰς τὰ πολιτικὰ εἶπε πρὸς τὸν φίλον του ὅτι κατ' αὐτὸν πάντοτε ἐθεώρησε μετὰ δυσπιστίας τὴν μετὰ τῆς Γαλλίας συμμαχίαν, ὅτι ἄκων ἐπράγματευσθ μετὰ τοῦ πρώτου ὑπάτου, καὶ ὅτι ὀλίγον ἠλπίζον εἰς τὰς ἐτι ἐξακαλουθούσας διαπραγματεύσεις. ἠλπίζε δὲ ὅτι ἡμέραν τινὰ θὰ εὐρίσκετο ἀρετὴν θάρρος καὶ πατριωτισμὸς ἐν Ἰσλανδίᾳ ὅπως ἀπελευθερωθῆ μὴν τῆς. Ἄλλοτε ἀναφερόμενος εἰς δια ἔν τῷ λόγῳ του ἐμνημόνευσε προσέθετεν ὅτι, εἰν τὸν ἄρινον νὰ ὁμιλήσῃ ἐλευθέρως, προθύμως ἤθελεν ἀποδώσει δικαιοσύνην εἰς τὴν γλυκύτητα τῆς παρουσίας ἐν Ἰσλανδίᾳ διοικήσεως. Τὴν τελευταίαν ἐπιστολὴν ἦν μίαν ὥραν πρὸ τῆς ἀποκεφαλίσσεως του ἔγραψεν, ἀπεύθυνε πρὸς τὸν Κύριον Ριχάρδον Κύρραν, ὁ ὁποῖος εἶδ' ὅσον φαίνεται, ἔγραψεν ἢ παρήγγειλεν αὐτῷ ὅτι τὸν ἐσυγγώρει διὰ πᾶν ὅ,τι διέπραξεν. Ἰδοὺ ἡ ἐπιστολὴ αὐτῆ.

α Ἀγαπητέ μοι Ριχάρδε.

β Ἄλλαν ἐτι ὥραν ἔχω νὰ ζῆσω· ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν τελευταίαν ταύτην στιγμὴν καὶ ἡ φωνὴ ἂν μὲ ἔγκαιρὸν ἔλπιεν ἤθελον εἰς εὐχαριστήσαι ἐκ βάθους καρδίας διὰ τὰς γενναίας περὶ ἀγάπης καὶ συγχωρήσεως ἐκφράσεις σου. Εἰν ὑπάρχη εἰς τὸν κόσμον (ἄνθρωπος) ἔχον τὸ δικαίωμα νὰ διατηρήσῃ καὶ μετὰ τὸν θάνατόν μου σπινθῆρα μνησικακίας, βεβαίως θὰ ἦσο εἰ. Σὲ ἐλύπησα πολὺ· κατέστρεψα τὴν εὐτυχίαν ἀδελφῆς τῆν ὁποῖαν ἀγαπᾷς, καὶ ἦτις ἦτο τόσῳ κα-

τάλληλος εἰς τὸ νὰ καταστήσῃ τοὺς ἄλλους εὐτυχεῖς· ἦδη ὁμοίως ἡ ἰδίᾳ γίνεται βολὰ τῆς θλίψεως· ὁ Ριχάρδε μίαν καὶ μόνον δικαιοσύνην ἔχω νὰ σοὶ δώσω, ὅτι τὸ ἐναντίον ἐπεπόθουν νὰ παρέξω αὐτῆ. Πᾶν ὅ,τι διακαῆς ἐρως ἐπιθυμεῖ διὰ τὸ ἀγαπώμενον πλάσμα, βεβαίως τοῦτο καὶ διὰ τὴν Σάρραν ἐπεθύμουν. Οὐδέποτε, σοὶ ἐξέφρασα κατὰ πόσον τὴν ἠγάπων· ὁ ἐρως μου δὲν ἦτο παραφορὰ νεανίου, ἀλλ' ἀφούσιωσις ὁσημέραι αὐξάνουσα διὰ τοῦ θαυμασμοῦ καὶ τοῦ σεβασμοῦ αὐτῆς καὶ ἐνέπνεεν ὁ ἐξαιρετός σου καὶ ἡ ἀγνότης τῆς ψυχῆς τῆς. Ἐνδομύχως ἐπίστευον ὅτι ἡμέραν τινὰ ἠθέλωμεν ἐνωθῆ. Δι' ἑμαυτὸν οὐδέποτε ἐπεθύμησα οὐδέ θέσεις οὔτε τιμὰς· δὲν μοι ἔμελε περὶ τῶν ἐπαίων οὐδενός, ἀλλ' ἐπεθύμουν νὰ ἀναγινώσκω εἰς τὴν ἀκτινοβόλον φυσιογνωμίαν τῆς Σάρρας, (in the glow of Sarah's countenance) ὅτι ὁ σύζυγος αὐτῆς ἦτο σεβαστός.

Βεβαίως δὲν ἐπεθύμουν ν' ἀνταμείψω ἀτόπως τὴν ἀγάπην σου. ἠλπίζον νὰ γίνω τὸ στήριγμα, πέρει τοῦ ὁποῖου ἠθέλε περιπλεχθῆ ἡ ἀγάπη αὐτῆ, καὶ ὅτι οὐδὲν ἠθέλε ποτε τὴν κλονήσῃ· σφοδρὸς ὁμοίως ἀνεμος πνεύσας τὴν κατέστρεψε, καὶ ἦδη μόνον ἄστυλον ἔχω τὸν τάφον.

Ἄλλὰ δὲν εἶναι ἴσρα θλίψεων. Πολιτικοὶ λόγοι μὲ ἐθοήθησαν ὅπως ὑποστηρίξω τὴν ψυχὴν μου, καὶ δὲν τὴν ἀφῆκα νὰ ταπεινωθῆ· ὑπῆρξαν ὁμοίως σιγῆ καὶ ἐν καιρῷ τῆς φυλακίσεώς μου, καὶ ὡς τοσοῦτον ἤμην βεβαρημένος ὑπὸ λύπης ἐνθυμούμενος αὐτὴν, ὥστε ὁ θάνατος θὰ μοι ἦτο ἀνακούφισις.

β Ὁ Θεὸς νὰ σε εὐλογήσῃ, ἀγαπητέ μοι Ριχάρδε· ἀναγαλάζομαι νὰ παύσω ἀμέσως.

» ROBERTOS EMMET »

Ἡ ἐπιστολὴ αὐτῆ ἀπευθυνθεῖσα πρὸς τὸν ἀδελφόν, ἐγράφη ὡς φαίνεται ὅπως καὶ ἡ ἀδελφὴ λάβῃ γινώσκιν αὐτῆς. α Ἐγράφη τὴν μεσημέριαν μίαν ὥραν πρὸ τῆς ἀποκεφαλίσσεως τοῦ κυρίου ἡμεῖς, λέγει ὁ Ριχάρδος Κύρραν· τὸ στερεὸν καὶ κανονικὸν τῆς γραφίδος του εἶσι καταπληκτικὴ καὶ κατανυκτικὴ ἀπόδειξις ὅτι ἡ προσέγγισις τοῦ θανάτου δὲν ἐτάραξε τὰς αἰσθήσεις του οὔτε ἐπτόησε τὴν καρδίαν του. β Ἐπίσης παρατηρεῖται εἰς τὰς γραμμὰς ταύτας, ὅπου ἡ σκιά τοῦ θανάτου ἐνοῦται μετὰ τὸ ζωηρότερον αἰσθημα τῆς ζωῆς, ὅτι ὁ Ροβέρτος ἔμμεν μόνον τὴν φωνὴν ταύτην ὑπέδειξε λύπην τινὰ διὰ τὴν ζωὴν, ὡς ἡ ἀπεσπᾶτο εἰκοσιτριῶν ἐτῶν ἔχων ἡλικίαν. Ἡ ἐνθερμος προσκόλλησις του εἰς τὴν Κ. Κύρραν φαίνεται ὅτι ἦτο ὁμόνος δεσμός ἐν ἐλυπητῷ νὰ συντρέψῃ. Καὶ ὁμοίως τὸ εὐγενὲς καὶ γενναῖον ἐκεῖνο παιδίον εἰδείξε τσοῦτῃν καρτερίαν ἐνώπιον τοσοῦτον θλιβερῆς ἐμπαρμένης, ὥστε οὐδ' ὡς ὁ Ἀνδρέας Χένιερ ἀνεφώνησε· « Quel dompage! il y avait quelque chose là... » οὔτε κἂν παρεπονέθη διὰ τὴν αὐστηρότητα τῆς τύχης του.

Σ.

(Ἐπιτεταὶ συνέχεται).